45ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1677 — Կ. ՊՈԼԻՍ 3/17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 — 6 ՇԱՊԱՆ 1319 ՅԹՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 1317 — ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԸՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

Ծմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50
Գաւառներու համար	108 ղր.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افكار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوهانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی
باب عالی جوارنده ٣٨ نومرولی دائرهٔ خصوصیه

ՎԻՃԱԿ ԱԶԳ. ԳՈՐԾՈՑ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Շաբաթը որ անցաւ, անակնկալ աղէտով մը մթագնեց մեր հորիզոնը. Էրզրումի երկրաշարժը տխուր յիշատակըն արթնցուց, մեր միտքին մէջ, 1894 ին Պոլսոյ մէջ պատահած երկրաշարժին։ Երկրաբանական պատահարներ կան որոնց հեռաւոր արձագանգը որքան ալ ազդեցիկ ըլլայ, շատ թեթեւ գաղափար մը միայն կուտայ լսողին. այսպէս, հեռաւոր երկիրներու մէջ պատահած սովի մը առեն երբ սովալլուկ ժողովուրդին անօթութեան տուայտանքները կը պատմուին, կամ հեռաւոր երկրի մը մէջ տիրող համաճարակի մը, բնական դիպուածի մը, հանքային աղէտի մը նկարագիրը կը կարդանք թերթերու մէջ, հազիւ թէ կ'զգածուինք, կը ցնցուինք՝ աղօտ գաղափար մը միայն կազմելով՝ մեր երեւակայութեամբ՝ աղէտին իրականութեան վրայ։ Այսպէս չէր կրնար ըլլալ Էրզրումի երկրաշարժին առթած տպաւորութիւնը, քանի որ, ինչպէս ըսինք, մեր մտքին մէջ դեռ թարմ է 1894ի երկրաշարժը իր սփռած արհաւիրքով ու աւերներով։

Այս բաղդատութեան մէջ, սակայն Էրզրումցիներուն վիճակն աւելի ծանր, աւելի մորմոքիչ է. հոն հոկտեմբերը նոյնը չէ ինչ որ է հոս. և, ինչպէս գուժաբեր հեռագիրը կը յաւելուր, անհաբեկ ժողովուրդը որ բացօթեայ մնացած է, ցրտաշունչ ձմեռին, ձիւնին ու փուքին սաստկութեանց ալ ենթարկուած է։

Այսպիսի պարագաներու մէջ, բնական է որ ամէն ոք լոկ պղատոնական վերաբերութիւն մը չունենայ հանդէպ արկածեալներուն, ու ընկերային համերաշխութեան գովելի ոգիով մը, որ կրօնքի ու աւանդութեան շնորհիւ Օսմանցի ժողովուրդին բնական ձիրքն եղած է. ամէն անհատ ուզէ օգնութեան ձեռք կարկառել դժբաղդներուն։

Պատրիարքարանը փութաց, աղէտին գուժն առնելէն ի վեր երկիցս նըպաստի գումարներ հասցնել։ Նաեւ Պոլսեցնակ Կարնեցիներէ յանձնախումբ մը կազմեց, որ ան ալ, մէկ երկուօրուան մէջ, աւելի կարեւոր գումար մը հասցուց Էրզրում։ Առանց ասոր ալ արդէն, ինչպէս Ջուէն վրդ.ի հեռագրէն իմացանք, կայս. կառավարութիւնը ձեռնարկած է տեղական միջոցներով սփոփել, խնամել, պատսպարել արկածեալները, որոնք այս առիթով ալ, ինչպէս ամէն ժամանակ ու ամէն առթիւ, երախտապարտ են Վեհափառ Սուլթանին ու Կառավարութեան։

Հոկտեմբերի վերջին եօթնեակին հետ որ Էրզրումցիներուն համար աղէտաբեր եղաւ, մաղթենք որ ցնցումներն ալ դադրած ըլլան ու ժողովուրդը վրաններէն վերադառնայ իր բնակարանները՝ աւելի դժբաղդութեանց ու թշուառութեան զոհ չըլլալով։

* * *

Այս աղէտն ու վերահաս ձմեռը կը կանխեն մեզի յիշեցնել թէ բարեպաշտական ու գթասիրական պարտականութեանց ժամանակն է այլեւս։ Թէ պէտք է այժմէն իսկ խորհինք մեր կարօղութեան չափով կարօտեալներուն օգնելու անմիջական խնդրին վրայ։ Աղքատախնամ մարմիններ, Թաղ. խորհուրդներ, բարեսէր անձեր եթէ հիմակուց չձեռնարկեն իրենց վրայ ծանրացող պարտքը կատարել, եթէ մինչեւ Ծնունդ օրաձգեն շատ թեթեւ կերպով ըմբռնած պիտի ըլլան իրենց պարտականութեան ու թշուառութեան ինչ ըլլալը։ Խնդիրն այն է որ սպառած նըպաստը ժամանակի'ն հասնի տնանկին ու աղքատին, որբին ու այրիին՝ ի մի բան բնութեան ամէն կարգի անժառանգներուն որոնց բաղդը աւելի եւս կը դառնանայ, որոնց ստամոքսը կը կեղեքուի անսուաղութենէ, որոնց մերկութիւնն աւելի կը շեշտուի Նոյեմբերի անձրեւներով ու քամիներով։ Ծօ'ւտ, ըստ կարի շուտ դիմելով ժողովուրդին գթասրտութեան՝ կրկնակի ամոքած պիտի ըլլան տառապանքն ու վիշտը զրկեալներուն։

* * *

Աւուր պատշաճի այս խորհրդածութիւնները, գաղափարներու բնական շղթայումով մը, մեզ կ'առաջնորդեն յիշել Նպաստից Յանձնաժողովը։ Ամիսներէ ի վեր Պատրիարքարանի ժողովներէ ոմանք տեսակ մը դասալքութեան մատնուած են (անգործութիւն բառը շատ թեթեւ պիտի գար)։ Բայց եթէ այս կամ այն ժողովին անգործութիւնը անմիջական վնաս մը չպիտի առթէր, նոյնը չենք կրնար ըսել Նպաստից Յանձնաժողովին համար, որուն գործունէութեան ամէնէն սեղմ շրջանը կը սկսուի հիմակ։

Նպաստից Յանձնաժողովը ինչո՞ւ նիստ չընէ. Ի՞նչ պատճառ կայ։ Արդեօք տրամադրելի դրա՞մ չունի, և ատո՞ր համար վհատա՞ծ է։ Արդեօք անդամներուն մէջ անհամաձայնութիւննե՞ր կան։ Արդեօք լրագրութեան մէջ Յանձնաժողովին գործառնութեանց համարատուութիւնը պահանջուելուն համար վշտացած է։ Արդեօք անդամները՝ ա՛լ ձանձրացած ըլլալով՝ տրամադիր չե՞ն իրենց գնահատելի պաշտօնավարութիւնը շարունակելու, թէ Նպաստընկալ հաստատութիւնները այլ եւս հասած են այն վիճակին որ պէտք չունենան կեդրոնի նպաստին։

Ասոնց ո՞րն է, հետաքրքրական չէ՞ գիտնալ։

Բայց տնտարբեր, անկարեկիր հետաքրքրութիւն մը չէ այն զոր կը զգայ մարդ — ինչ որ հեգնութիւն մը պիտի ըլլար — հանդէպ իրական կարօտութեանց, որոնց գոյութիւնը չի կրնար պարտկուիլ և հանդէպ Յանձնաժողովի կոչման ու պաշտօնին որ ո՛ և է թեթեւ ու կամշոտ վերաբերում չի տանիր, չի՛ վերցներ։

Վերոյիշեալ [illegible] ամէնն ալ այս կամ այն կերպով և ուշ կամ կանուխ կրնան բացատրուիլ ու դարմանուիլ, բայց մէկը —վերջինը— որ ամէնէն թէականը, ամէնէն ենթադրականն է, սրտի ու խղճի տէր ո՛ր և է անձի աչքին ուրիշ ամէն նկատում, ամէն պատրուակ, ամէն բարուրանք ու կամշոտութիւն մոռցնելու, առ ոչինչ գրելու էր։

Բայց Յանձնաժողովը մինչեւ ցարդ այնքան փութկոտ, այնքան ժիր եղաւ, այնքան օգտակար բաներ խորհեցաւ, ու գործադրութեանն ալ տրամադիր երեւցաւ որ կ'ենթադրենք թէ չպիտի ուզէ այսպիսի դասալքութեան ձեւով մը վերջ տալ իր գործունէութեան։ Այս բանը մեզմէ լսելու պէտք չունին Նպաստից Յանձնաժողովի Դերապատիւ ու Արժանայարգ անդամները։ Անպէս չէ՞։

* * *

Ուսումնա...։ Ի՞նչ, կ'ուզէք որ Ուսումնական Խորհրդին վրա՞յ ալ խօսինք։

Բայց աւելորդ չէ՞։ Անիկա ա՛յնչափ շատ կը խօսի իր վրայ ու խօսիլ կուտայ, լրագրութիւնն ա՛յնչափ կը զբաղեցնէ իր կատարած ձեւակերպութիւններով ու կիսատ՝ օրաձգուած՝ յեղյեղուած, տալիք ու չտալիք որոշումներով որ ալ մեզի հարկ չի մնար խօսելու, չէ՞։

* * *

Վերջին ու վերջնթեր շաբթուան մէջ օրը օրին արձանագրեցինք Մանզումէի սիւնակներուն մէջ, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան վերաբերող լուրերը։

Արդիւնքը, որ տեմուեցաւ վերջանուն ցանկին պատրաստութեամբ, ցոյց կուտայ թէ Կիլիկիոյ թեմերէն այս ընտրական առիթով Ատանայի Ս. Աստուածածին եկեղեցին հաւաքուած ներկայացուցիչները խղճի ու դատողութեան համաձայն ընտրութիւն մը ընելու փափաքող են և ճշտիւ ու կէտ առ կէտ գործադրելու պատրաստ են Վսեմ. կուսակալին տուած հրահանգը թէ «[illegible]»։

Վսեմ. կուսակալին այս յանձնարարութիւնը բոլորովին համապատասխան է Պատրիարքարանին ալ, Կիլիկիոյ ժողովուրդին ալ ու Ազգին լրութեան ալ բաղձանքին, որ կը կայանայ՝ Թափուր մնացած Սիսի Ս. Աթոռին վրայ արժանաւոր Հովուապետ մը բազմած տեսնել։ Հովուապետ մը որ գիտնայ Ս. Աթոռին, Վանքին ու ժողովուրդին հոգեւոր ու մտաւոր պէտքերը ըմբռնել, Կայսերական կառավարութեան հայեցակէտներուն համաձայն հովուել իր թեմականները, յանձանձել անոնց կրօնական գործերը, զարկ ու մղում տալ ժողովրդային կրթութեան, վանքին ու ժառանգաւորներու վարժարանը շէնցնել, բարեկարգել, բարեպաշտութիւնը, կրօնասիրութիւնը արծարծել քաջալերել, Քրիստոսի Ս. Հաւատքը ծաւալել Հայ սրտերու մէջ, և տեղի չթողուլ կրօնական-դաւանական օտարոտի տենչութեանց։

Քանի մ'օրէն, ուրեմն, երբ հաշւուի վերջնական ընտրութեան արդիւնքը, բարձրագոյն հաճութեան և ազգին փափաքներուն համեմատ, Կիլիկիոյ հոգեւոր հովուութեան առկախ խնդիրն ալ գոհացուցիչ լուծում ստացած պիտի ըլլայ ի մեծ խնդութիւն Կիլիկեցի ազգայիններուն։

ԽՈՀՈՒՆ

Կ. Պոլիս 2 Նոյմ. 1901

ՃԱՆՁԻՈՐ ԴԷՄՔԵՐ

ՀՈՐՈՅ

(Բ. ԵՐԿՎԵՑԵԱԿԻՍ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ 1.Ը)

Հորո՛յ։ Ծածկանունէ՛ն ալ յայտնի է. ծանրղլուխ, խոհուն, անսեթեւեթ, [illegible] մարդ։

Բարձ մօրուք մը աղքատօրէն կը կլծկալէ դունչին վատած շրջանակը։ Քասիմին ընչացքը, և մէօսիէօ Անթուանի մը աչոցքը։

Եռասունը նոր մտած՝ մազին գոյնին նայելով, յիսունը անցուկ՝ երեսին ճըմռութքէն դատելով։

Բունէ նոր անթնցողի նախաստտ երեւոյթ մը կը պահեն դիմագիծերը. աչքերը՝ զարմացական, տատամսոտ արտայայտութիւն մը. վերջապէս անա՛նկ վիճակ մը կայ իր կերպարանքին վրայ՝ որուն ի տես կը բերուիս խորհիլ.

—Հիմայ ո՛ւր է նէ երեժիշտայ պիտի սա մարդը։

Ետի կը բռնէ գլուխը՝ տեղի մը կամ տղի մը նայած ատեն։ Այո՛, տղա՛յ իրեն համար բոլոր անոնք որոնց գըրուածքին մէջ ոճի պճինք կայ միայն, փոխան... կճիկի։

Դիտուածքը վերօք, բէն...նէն վարօք, ո՛ւհ, չա՛տ վարօք։ Այտերը՝ կարմիրի այն ծեփով՝ զոր խնձորին վրայ ըլլալ կը ներեմ միայն։

Բիւզանդին գրականութիւնը առօրինին քովէն կ'անցնի, իսկ Մտրակինը առօրինին մէջը կը մնայ, կը նըմանանա՛յ ալ։ Իր կոճկըւած, կարճ ոճին մէջ թանկ բան մը կայ պիտոր ըսեմ, եւ աշխարհականս, եթէ

—Տա՛նկ բան մը ըսէ սըւոր, օ'րհնած, չաւելցնէ մորուքօր մը անդիէն։

Անոր համար որ Հորոյ շուրջառին փոթին ու վեղարին ճօթին կը սրբէ գըրիչը՝ եթէր պզտիկ բէ-բէ մը գայ կըպչիլ անոր։ Չը գիտցուիր թէ Մայրենն է մեղքը՝ որ բէ-բէնը կ'ընդունի, թէ սքեմի մարդունը՝ որ ֆեւէնը կը բանայ։

Զատէն վեր խնդիրներու չի՛ մըտնար մէջ, սա մեր դաս մը [illegible]ներուն պէս՝ որ գրական կրկէսին վրայ կը ճլատափին ամէն իմիր, ճղակտոր հանելով [illegible]։ Նիւթին տէրն է, երբ զայն ուզէ յուզել, զզել՝ Դիտողութեան բառ բարակ մազխիլը ձեռքը։ Յուզա՞ծը ի՞նչ է, զզա՞ծը ի՞նչ է, պիտի հարցունէք։ —Մեր Շնորհանակներուն երբեմնի... անշնորհութիւնը, միշտ, մի՛շտ տոփկա։

Հորոյ վրանոց մը ունի որ կռնակէն չելլար բնաւ, կ'ուզէ ամառ ըլլայ, կ'ուզէ ձմեռ։ Հագուստի այդ մէկ ձեւէն իր պինդ յարումը քիչ մը իր թեգ. նկարագիրին վրայօք չը՞ խօսիր արդէն մեզ։

Եթէ կարեւոր շնորհքով զբաղում մը չունենար, ինծի կուգայ որ միակ դէմքը պիտի մնար Ճիվանեան մեր գրականութեան և լրագրութեան մէջ, օրը օրին գրաշարները տառեցնող, որ Վաղը չը խորհէ՛ր պիտի, որովհետեւ Այսօրը՛կ'ար առջին։

* * *

Ականաւոր եկեղեցական մը մեծ պահքի մէջ հետեւելով Գիսակի միսթիք յօդուածներուն, զուրցեր է բարեկամին.

—Ինծի բերէք սա անձը, վարդապետ ընեմ։

Եթէ կարգուկ չըլլար Հորոյ, ո՛րքան վայել էր որ զինքը տանէինք էն առաջ։

ԹԼՈՐԻԿ

ԺԱՄԱՆՑԻ ԲԱԺԻՆ

(ԳՄԱՀԱՃՈՅՔՆԵՐ)

Հայրիկ, les hommes descendent des singes?

—Այո՛ տղաս։

—Ուրեմն կապիկնե՞րը։

Les singes descendent des arbres...։

* * *

—Յովհաննէ՛ս։ տարուան էն մեծ տօնը ո՞ր օրն է։

—Երբ մեր ոչխարը մորթենք։

* * *

Ի՞նչ կայ Մարիոս։

—Ոչինչ տէր, դուրսը կոյր մը կայ որ Ձեզ տեսնել կ'ուզէ։

* * *

—Աննի'կ, ձեզ շաքար ուտելը արգիլուած է։

—Ձեմ ուտեր մայրիկ, կը հալեցունեմ ուրեմն։

* * *

Մազ չունեցող գլուխներուն ի՞նչ կ'ըսեն։

—Ճ. Դ. (ճաղատ)։

* * *

Տուն մը շինելու համար ուսկի՞ց սկսելու է նախ։

—Յ. Մ։

* * *

Գաղղիերէն գրերու էն տարիքաւորները որո՞նք են։

—A. G (աժէ, տարիքոտ)։

Իսկ է՛ն տգեղ գիրը՞։

g. T (ժէթէ, նետուած)։

* * *

Շոգենաւի ճամբորդները ե՞րբ ահ ու սարսափ կ'ունենան։

—Երբ մրրիկը Շ. Ռ. Զ։

* * *

Ո՞ր աղայք պարտիզպանին մեծ վնասներ կը հասցունեն։

—Զ. Ռ. Ճ. Ճ. (չարաճճի)։

* * *

Դերձանը ո՞ր տեղէն կ'անցունեն ասեղի։

—Ծ. Կ.։

* * *

—Ատենախօսք ինչէ՞ն կը քաշլերուին։

—Ծ. Բ.։

(Մէրօն)

ԿԱՆԱՆՑ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՏՌԱՄՆԵՐ ՏՈՒՆԷՆ ՆԵՐՍ

Գրեթէ սոսկումով կը հեռանամ այնպիսի ընկերութեան մը ծոցէն՝ ուր յաւիտենապէս տխակոծ եղած է կին մը, մայր մը. ո՛րկէ.—իր զաւկէն։

Թող զարմանք չազդէ ըսածս շատերու, վասն զի ես ինքս տեսած եմ շատ տեղեր, ուր մայրը [illegible]ի չափ նշանակութիւն չունի, բան մը չի կըրնար խօսիլ իր զաւկին աղէկ կամ գէշ մէկ ընթացքին համար, և սակէ զատ, չկրնալով բերան բանալ խեղճ կինը՝ ստիպուած է միշտ անխօս մնալ։

Անքաղաքակրթութեան փայլուն մէկ դրօշմն է սակայն, որ, չի դադրելով մինոյն ատեն ամենամեծ անիրաւութիւն մը ըլլալէ, մայր մը իր իրաւունքէն զրկել կը նշանակէ։ Ինչո՞ւ համար մայր մը իրաւունք չունենայ իր տղուն թերութիւնները մի առ մի երեսին տալու. ինչո՞ւ դժգոհութիւն չյայտնէ, ինչո՞ւ չյանդիմանէ, միթէ արգելք մը կա՞յ իրեն, ո՞ր օրէնք, ո՞ր կանոն չի ներեր իրեն։ Անշուշտ իրաւացի պիտի գտնէք ըսածներս ամէնքդ ալ, քանի որ կ'ըմբռնէք կինը երբ դաստիարակ և մայր, և ես չեմ կրնար հասկնալ թէ ինչպէ՞ս և ինչո՞ւ ծաղրուի մայր մը իր զաւկէն՝ որ իր տարիքին մէկ երրորդը հազիւ ունի յաճախ։

Անհանդուրժելի և տարօրինակ է այս, զոր կին մը, չորս զաւկի տէր, կրեց օր մը իր մէկ զաւկէն, որուն հետեւելով վերջը՝ ամէնքն ալ խնդացին վրան։ Խեղճ կինը բերանը գոցեց առանց պանդատ մը թեցնելու չրթունքէն, պաղ արիւն մնաց։ Իր վշտահար դէմքէն կ'երեւնար սակայն թէ անըզգայ կամ անտարբեր չէր եղածին նըկատմամբ, բայց ինչ ընէր, այլեւս ճակատագիր դարձած էր իրեն այդ բանը, եթէ երբեք գոյութիւն ունի այն։

Այսպէս քանի՛ քանի՛ անգամներ հէք կնոջ ջախջախուիլը տեսած եմ, ինչպէս ուրիշ շատերու։ Եւ, իմ դուշակութիւններուս մէջ քիչ մըն ալ առաջ երթալով, կ'ուզեմ որ հաւատաք ինծի հետ թէ՝ օր մը այդ պզտիկ ամբարտաւանները մէկ մէկ ապտակ ալ կ'իջեցնեն մօրերնուն երեսին զայն կոչկոճելով, այս է իմ հաւատքս ասանկներուն նկատմամբ։ Ի՛նչ ահեղի բան, խանդակաթ կին մը՝ որ կ'արհամարհուի, կը ծաղրուի այն՝ որուն առջեւ պէտք է ծնրադրուի. անոնք հրէշներ են կամ չափազանց անզգայ։

Խորհեցէք վայրկեան մը թէ ան սիրտ ունի, թէ կը տառապի, թէ կը զգայ, թէ կը չարչարուի. չեմ կարծեր, պիտի ուզէ՞ք այլ եւս խռովել անոր փափուկ սիրտը։

Իսկ գալով խնդրոյն ոգւոյն, պիտի հարցնէք անշուշտ թէ ո՞վ է պատճառը մօր մը իր զաւկէն այսքան գէշ ընդունուած ըլլալուն, միթէ կինը յանցաւո՞ր է, կամ արժանի՞ այդպէս ըլլալու. —ո՛չ. ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, կին մը, գէշ, վատթար, նոյնը չէ իր զաւկին համար, ուսափ բնական օրէնքի փոխադարձ իրաւանց պահանջմամբ՝ զաւակը պէտք է սիրէ, յարգէ իր մայրը, այն որ իր կաթը ջամբած է իրեն, և տակաւին ինչե՛ր, ինչեր...։

Ուրեմն զաւակն է յանցաւորը.— ան ալ չէ, վասն զի ինչ որ տեսնէ իր մեծերէն, այն պիտի ընդօրինակէ հայելոյ մը պէս. հայրն է մեղապարտը՝ որ «չի սիրեր իր կինը», որ բացայայտ կը նախատէ զայն իր զաւկըներուն առջեւ, որ կը հարուածէ, որ կը ջախջախէ անոր սիրտը, և որ իր զաւկին դաս մը կը հանէ անկէ։ Եւ փոքրիկը առաջին օրէն կը սկսի նախատել, չսիրել իր մայրը, հետեւանքներ ընել անոր, պոռալ երեսն ի վեր և ծաղրել...։ Այսպէս յափրացած տղան ինչպէ՞ս կրթէ մայր մը։

Ո՛, խնդիրներ են ասոնք կենսական՝ զորս մեր հայրերը շատ լաւ գիտեն մտցնել ու սպաննել այս բարոյականը, հոգ չէ թէ ըլլան անոնք ուսեալ կամ անուս, հարուստ կամ աղքատ, վասն զի գաղափարով, ըսենք խելքով աղքատ է մարդ մը՝ որ տակաւին սա մտքին կը ծառայէ թէ, «մանչ տղու մը կրթութիւնը հօրը ձեռքն է։» Այս տեսակ բռնախնդիրներ չեն չեն պակսիր մեր մէջ, ցաւալի՛ խայտառակութիւն։

Հապա ու՞ր կը մնայ կնոջ կատարելիք դերը —դուրգուրալ, խանդաղատիլ, կրթել, սրբունդներ դաստիարակել— երբ անարժան կը համարին զինքը «մայր» կոչելու, երբ չեն հասկնար զինքը։ Ամէն կողմէ ձայներ հեւ ի հեւ կու գան պոռթկալ կնոջ ականջին, արթնցնելու համար «մօր կոչումը» անոր մէջ, մինչ միւս կողմէ նոյն իսկ անշարժ կը մնան շրթունքներ «բնատնիքի խոկատիպ հայր մը» պատկերելու համար. արդեօք այր սեռը պէտք չո՞ւնի ինքն ալ իր «հօր կոչման» պատրաստուելով՝ իր կարգին։

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ՄԱՌՔ

ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՅ ՏՂԱՄԱՐԴԸ

Երկրորդ անգամ գրելս գտայ հիմակ ես ճարը, ներողամիտ ըլլան թող ընթերցողաց կաճառը. այդ տողերը գրելուս պիտի յայտնեմ պատճառը, հապա թող հաճին կարդալ երկրորդ այդ իմ ճառը՝ գիտնալով թէ չեմ գըրեր սին վէճերով յոգնեցնել իրենց միտքն ու հանճարը, այն սրտուն վրայ գրել կ'ուզեմ խելօքիկ է. (չարաճճիս ան չար' կը վախնամ որ բարկացնեմ, զիս ծեծէ կամ թէ գլխուս նետէ բոզկն ու բանճարը.) ու խելօքիկ գրել կուզեմ և գրիս մէջ պիտի աշխատիմ ըլլալ անկեղծ, միշտ անաչառը։

* Ն

Ծիք [illegible]ներ, ոսկի ակնոց, վզնոց ձեռնոց, զարդ զարդարանք չեն գըտնուիր գաւառը, դիւրաթեք շարժուներով ձեր երազած քաղաքավարը, գանուածներն ալ ըսեմ... տանի խա[illegible]րը։ Մերը միշտ անբաժան [illegible]էն, մինչ կը սիրէ իր ծիծիռուն [illegible]ը, իրեն համար չիքնար պէտք է այն ատեն՝ երբ հրաւիրք, մեծ տօն Զատիկ, Ծնունդը գայ տաղաւարը, իսկ լուր օրեր միշտ մտածել տուն բնատնիք, ձմրան կարիք, ցորեն, ալիւր ձաւարը, երթալ վազել աջ ու ձախ, որոնել վերն ու վարը, մինչեւ որ ձեռք ձգել կրնայ իրեն չաղն ու աւարը։ Ո՛հ տեսնել պէտք էք ինչպէս կուգայ դժուարը, ինչպէս խորհի, կը մամլէ թշուառը՝ երբ դադրեցնել հարկ ըլլայ չուխայի իր տարեւորը։

Զուարճութիւն, հարսանիք, թէպէտ սիրէ ան պարը, ուրախութիւն ու ցնծութեան ո՛հ չողչողուն լամբարը, երեւան անգամ չուզեր նայիլ երբ լեցուն չէ սակայն իր ամբարը։ Ամէն մար-

դու վիճակը պէտք է ըլլայ իրեն կաղապարը. այս է իր խոհալ ու սեւեռուն գաղափարը։ Շատ չի սիրեր գիրք ու գրիչ, նախընտրէ բահ ու բրիչ տապարը, կամ թէ գիտնալ ինչ կ'արժէ օխան մը աղ, պղպեղ, աճառ կամ թէ գրիչ, կապարը։ «Ինչ օգուտ երբ ըլլայ գիտուն հպարտ մէկը, մնափառը, սովրի, խօսի գրաբարը, լեզու սովրի հունեցնէ ինծ բառբառը, երբ չունի ան կեանքի առկուն ապարը. ես անկէ լաւ գործ կը բանիմ ո՛ւ չեմ սիրեր... չպարը, բաւական է որ փորս կուշտ ըլլայ կ'ըսէ, ու ցեխի մէջ չըլլայ իմին գարշապարը, ըսէ՛ք լաւ չէ՞, վարժապետէն չուկացիի տիպարը»։

Ընկերական է՛ ան մը, շատ համբակ է տկարը, բայց վարպետ՝ երբ հանել ուզէ մէկուն ծաղրանկարը, շատ չի սպեր եթէ ըլլայ իսկ ան, իմաստուն Միկարը, բաւ է որ քիչ +եֆ ըլլայ վառէ իրեն սիկարը, աջն առած թմբաասանքի սակառը, իսկ ձախը՝... գէշ չըլլար եթէ ըլլայ օղիի մեծ տակառը, բերնին մօտիկ նուիրական ձագարը։ Հետը մէկտեղ համեմներ, գեղին սխտորը կամ խոխորը, չաքարը, ալ այն ատեն տեսիր զինքը, իր վէսեսը, վագարը։

Սիրամարտի չէ վարպետը, ճարտարը, կը սիրէ հեշտ սէրը, արդարը, եթէ մագլցի սիրոյ չինքէն համի անոր կատարը, կը կարծէ՞ք որ ընէ այնտեղ դաշարն ու հաստատէ հոն մեղմօրէն ան թառը՝ վայելելով սիրոյ երկրին բոյրն ու ծաղիկ, անտառը, ամենեւի՛ն մեղք է գիտէ, մեղքերուն աններելին, անտառը ու կը վախնայ, կը փախչի, կը կարծէ թէ ինքն է գողը, Մարգարը, աղտոտ հոգի և մարդերուն է՛ն գձուձը, վատթարը։

Կուզէ՞ք քննել իրեն ծախուց տումարը, չնչին բան է, ու շատ համեստ խօլ խաղերու դիւթող սիրուն իրեն վատնած ոսկիներու գումարը։ Խաղամո՛լ... իրաւ որ չէ, թէպէտ սիրէ մի քիչ խ---մ---ը, երբ ցուրտը գայ մթնէ երկնից կապոյտ ու ջինջ կամարը. իսկ աշխատիլ, անվերջ ճգնիլ իրեն պատիւն է ամառը։ Գործ ունենալ կ'ուզէ այո՛, յամառը, ու լաւ պատրաստել իրեն գործոց կնճռոտ, դժուար համարը։

* *

Իսկ ես, երրորդ անգամ պիտի լարեմ գրչիս քնարը, եթէ ատեն գտնեմ ու զայն լարելու հնարը։

ԲԱՐԲԱՌՈՒՆԻ

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՕԴԱՊԱՐԻԿՆԵՐՈՒ ԱԽՈՅԵԱՆ ՄԸ

Թռուցիկը իբրեւ մանկական խաղալիք մը միմիայն ըլլալու հաստատապէս համոզուած՝ չենք կրնար գուշակել թէ անիկայ բոլանդակ գիտական պատմութիւն մը ունենայ։ Անկարելի է արդարեւ տեսնելով չզարմանալ թէ այս պարզ խաղալիքը ինչ գիտական տարբեր գործածութիւններու ենթարկուած է։ Ճշմարիտ Պրոդէոս(*) մը որ ամէն ձեւերը կ'առնէ, որ գիտական ամէն գործածութիւններու կը յարմարի. հոս խաղալիք երամիշտ և զարդի առարկայ, ուրիշ տեղ գիտական գործիք մը մինչեւ իսկ բնագէտին, և նաւապետին համար ալ օժանդակ ձեռնտու մը ըլլալ կը պատրաստուի։

Խաղալիք մը՝ մանուկները զբօսցընելու սահմանուած, թուղթէ և ուռենիէ դիւրաթեք շինուածք մը որ գետնէն քանի մը մեթր կը բարձրանայ մանուկներու խմբակի մը զուարթ խնդումներուն և ծափահարութիւններուն միջեւ։ Ահա այն գաղափարը զոր սովորաբար կը պատկերենք մեր մտքին մէջ Թռուցիկին վրայով։ Կը խաբուինք։ Արդէն Ֆռանքլինի յիշատակելի փորձը Թռուցիկին հեզ վիճակին վրայ փառքի լոյս մը ձգած էր։ Նոր փորձեր մեզ կը ցուցնեն թէ Թռուցիկը ամէն տեսակ գիտական անպատելի ծառայութիւններ մատուցանելու կոչուած է։

Հիմայ այլ եւս Թռուցիկը քանի մը հարիւր մեթր չէ որ պիտի բարձրանայ օդին մէջ դատարկ վայրաշրջողի մը պէս օրօրուելու։ Արդի Թռուցիկ մինչեւ 2-3000 մեթր կը բարձրանայ առանց յոգնելու, ամպերէն անդին կ'աներեւութանայ ցուրտ եթերին մէջ ծփալու համար։

Ախոյեա՛ն օդապարիկներու, Թռուցիկը նոր փորձի մը մէջ կրցաւ իր հետ վեր առնել նաւակ և ճամբորդ։

Ահա առոր վրայ է որ օդային նաւորդութեան խնդրին լուծմանը օգնելու յոյսերը կը հիմնուին։ Ուրեմն Թռուցիկը իր ամենէն համեստ դերը կատարելէ վերջ մօտակայ ապագայի մը մէջ ալ փայլուն գիտական քաղցրերու պիտի կոչուի՞ արդեօք։

Մ. ՉԷՎԻԿԵԱՆ

(*) (Protée) ծովու աստուած մըն է որ իր հօրմէն Նեպտունէն ընդունած էր պատգամ տալու շնորհքը. բայց յաճախ կը մերժէր խօսիլ և զինքը հարցափնդողներէն խուսափելու համար իր ձեւը կը փոխէր ուզած կերպով։

ՖՐԱՆՍԱՎԷ ՏԱՆԸՄԱՐԳԱ

Ֆրանսա վէ Տանըմարգանըն էօթէտէն պէրի պիրպիրի իլէ ղաեէթ սամիմի միւնասէպաթտա պուլունտուգլարը մալիւմ տիր։ Պունըն թարիխի սէպէպի կէրէք Ֆրանսըզլարըն վէ կէրէք Տանըմարգալըլարըն Ալմանլարը սէվմէտիկլէրի տիր։ Ֆրանսըզլարըն Ալմանլարտան նէ իչուն նէֆրէթ իթտիքլէրի հէր քէսճէ աշիքեար պիր չէյ տիր, էօթէտէն պէրու Շարլըմանըն իմբէրաթօրլըղընըն պու իքի վարիսլէրի պիրիրինի սէվմէզլէր, վէ սիեասի հատիսէլարըտա տայիմա պիրպիրինտէն արազի ֆէթհ իթմէք եախօտ ալընան թօպրաղը թէքրար կէրի վէրմէքտէն իպարէթ գալըրտըր։ Հէլէ պիր ասըրտան պէրու իքի մէմլէքէթի աեըրան հուտուտտա օգատար թէպէտտիւլաթ վուգու պուլմուշ տըր քի, պու թէպէտտիւլաթ մէզքիւր իքի գավմա տահա պիր չօգ զէման պիրի պիրինէ էյի նազարլա պագմաղա միւսաատէ իթմէյէճէք տիր։

Տանըմարգաեա կէլինճէ Նափոլէօն Պօնափարթ՝ պիւթիւն Ալմանեաըը Աւստրիաըը Իթալիաըը ղարպի Ռուսիաըը ֆէթհ իթտիի սըրատա, մուավէնէթի էսիրկէմէմիշ իտի։ Շու հալտէ եալընըզ Ալմանիա տէյիլ հաթթա ումում Ճէրման վէ Սագսօն ճինսլէրինէ մէնսուպ օլան գավմլար Տանըմարգաեա կիւճէնմիշլէր իտի։

Պու կիւճէնմէնին պիրինճի նէթիճէսի՝ 1815 տէ, Վաթէրլօ մուհարէպէսինտէն սօնրա թօփլանան Վիէննա գօնկրէսինտէ կէօրիւնտիւ։ Ֆիլհագիգա զալը Նափոլէօնըն տիւշմէնլէրինտէն իպարէթ օլան մէզքիւր գօնկրէ՝ Տանըմարգաեը Նափոլէօնա օլան տօսթլուղընտան տօլայը ճէզալանտըրմագ իչուն, Նօրվէճի Տանըմարգատան ալուպ, Սվէճ իլէ պիրլէշտիրմիշ իտի։ Շու սուրէթլէ Տանըմարգա մէմլէքէթի՝ Ճէլանտ՝ Ֆիոնի՝ Լանկէլանթ վէ սաիր ուֆագ ատալար իլէ Նօրթլանտ եարըմ ատասընտան վէ Շլէզվիկ վէ Հոլշթայն էեալէթլէրինտէն իպարէթ գալմըշ տըր։

Մէզքիւր իպտիտարըն իքինճի նէթիճէսի 1860 սէնէսինէ տօղրու Տանըմարգա գրալը տօգուզունճը Քրիսթիանըն վէֆաթընտան սօնրա կէօրիւնմիշ տըրքի, օ վագթ Ճէրմանիա իթթիհատընը թէշքիլ իտէն հիւքիւմէթլէրին պաշլըճալարը օլան Աւստրիա վէ Բրուսիա՝ Շլէզվիկ վէ Հոլշթայն էեալէթլէրինի Լոնտրա բրօթօգօլը մուճիպինճէ իլէ կէչիրմիշլէր։

Շու հալտէ, թարիխի խարիտէ քի Տանըմարգա՝ Նօրվէճի վէ պու իքի էեալէթլէրինի ղայիպ իթտիքտէն սօնրա, Ալմանեա իլէ էսկի միւնասէպաթտա պուլունամայուպ, պունլարըն պիր տէրէճէ խասմը սայըլան Ֆրանսըզլարլա տայիմա խօշ կէչինմէք իսթէյուր։

Տանըմարգալըլար իլէ Ֆրանսա արասընտա Պէլճիգա, վէ Ալմանիա պուլունտուղունտան, Ալմանիա իլէ Ֆրանսա արասընտա իսէ պուլունմայըշ պիր մուհարէպէ զուհուրընտա, Տանըմարգալըլար՝ Ֆրանսըզլարա տօղրուտան տօղրուեա մուավէնէթ իտէմէյէլէր։ Իթմէք իսթէսէլէր պիլէ, պիր Բրուսիա էեալէթինտէն պիլէ քիւչիւք վէ պախուսուս զաիֆ օլան Տանըմարգա՝ արզուսունու իճրա իտէմէզ։

Պունուն իչուն տըր քի Տանըմարգալըլար Ֆրանսաեա գարշը օլան մուհապէթլէրինի մէարիֆ զէմինինտէ օլտուղու կիպի, չիմտիտէ սանաեի վէ թիճարէթ խուսուսլարընտա կէօսթէրմէքթէտիրլէր։ Իշթէ պու մագսատա մէպնի տիրքի, Տանըմարգանըն պաիթախթը պուլունան Քօբէնհակ չէհրինտէ «Ֆրանսա իլէ Տանըմարգա արասընտաքի թիճարի միւնասէպաթըն թէզեիտի իլէ մուվաֆագ չիրքէթ» նամի թահթընտա պիր հէյէթ թէշէքքիւլ իթմիշ տիր։ Պու չիրքէթին րէիսլէրի՝ Տանըմարգատա պուլունան էն պէօյիւք թիճարէթխանէ վէ պանգալար տիրէքթօրլարը օլուպ, քէսթիպլի իսէ Բարիզ տէ պէք մարուֆ Մ. Բիէր Օէրթէլտայ նամընտա կէնճ վէ զէքի պիր Ֆրանսըզ տըր։ Պու կիւնլէրտէ իչէ պաշլայուպ մէզքիւր հէյէթ՝ խըտմէթինի պիր վէճհը զիր աչօրթ մատտէլէ թագսիմ իթմիշ տիր։

1. Ֆրանսա իլէ Տանըմարգա թիճարի մէնաֆիինի եէքտիկէրի իլէ միւնասէպէթտէ պուլունտուրմագ։

2. Հէր իքի մէմլէքէթ թաճիր վէ սանաաթքեարլարընա խըտմէթ իտէճէք պէր, նամուսլու գօմիսիօնճուլար, իչ աճէնթէլէրի վէ սաիրէ կէօսթէրմէք։

3. Հէր իքի մէմլէքէթին մահսուլաթը իչուն, կէրէք Ֆրանսատա վէ կէրէք Տանըմարգատա մէվճուտ օլապիլէճէք օլան բիածալարը արամագ։

4. Քօբէնհակ իլէ Ֆրանսա լիմանլարը արասընտա իշլէթտիրիլէճէք վափօրլար իլէ կիւմրիւք վէ նագլիեաթ իշլէրինի իւերիլէթմէք.

5. Սգանտինավեա իլէ Պալթիկ մէմալիքինէ նագլ օլունաճագ Ֆրանսըզ էմթէա վէ մահսուլաթը իչուն Քօբէնհակ չէհրինի պիր մէրքէզ իթթիխազ իթմէք։

Շու հալտէ թիճարէթլէրինին կէրի գալմասընտան չիքեաեէթ իտէն Ֆրանսըզ թաճիրլէրի՝ Տանըմարգալը տօսթլարը գատար ղայրէթ իթսէլէր, չիւպհէ եօգ տըր քի, Տանըմարգատա, Նօրվէճտէ, Սվէճտէ վէ Ռուսիանըն Ռիկա՝ Ֆինլանտիա սէվահիլինտէ եէնի եէնի բիածալար պուլաճագլար տըր։

Մէզքիւր չիրքէթին էն պէօյիւք խըտմէթի՝ չիմալի Եվրոպատա հէնուզ օգատար մաարուֆ օլմաեան Ֆրանսըզ մալլարընը թանըթտըրմագ իլէ պէրապէր, օ թարաֆլարըն ինթիխապըմ վէ լէվազըմաթընը օգատար էյի պիլմէյէն Ֆրանսըզ ֆապրիգաթօրլարընա, էմթէալարընը մէզքիւր մէմլէքէթլէրին կուսթօլարընա կէօրէ իմալ իթթիրմէք վէ պու սուրէթլէ Ֆրանսըզ թիճարէթինին թէրագգիսինէ խըտմէթ իթմէքտէն իպարէթ պուլունաճագ տըր։ Վագըա Տանըմարգալըլար ուլումը ֆիւնունտա Եվրոպանըն էն միւթէրագգի միլլէթի սայըլըրլար, ֆագաթ Տանըմարգա թօբրաղը ֆագիր օլմագլա, Ֆրանսըզլար գատար իսթիֆատէ իտէմէյէճէքլէր տիր։

Խասէն Տանըմարգալըլարըն մագսատը տա տահա զիեատէ պու տըր, զիրա չիմալի Եվրոպատա Ֆրանսըզ թիճարէթի նէ գատար իլէրու կիտէրսէ, Տանըմարգաեա տիւշման օլան Ալմանեանըն թիճարէթի տէ օ նիսպէթտէ կէրի կիտէր։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԽԱՐԻՃԻՅԷՆ

ՍԱԼԶՊՐՆԻՆ ՆՈՒԹԳԸ ՍՈՒՐԷԹԻ. —Էվվէլքի կիւն լօրտ Սալզպըրինին Լօնտրա պէլէտիյէսի տաիրէսինտէ վէրիլէն պիր զիեաֆէթտէ իրատ իթտիկի նութգըն խուլասասընը [illegible] թիք։ Տիւն, ալընան Էվրոպա կազէթալարընտա պունա տաիր թաֆսիլաթ մէվճուտ օլտուղունտան, էն մուհիմ գըսմընը պէր վէճհը աթի նագլ իտէրիզ։

«Պու կիւն Ճէնուպի Աֆրիգատա թագիպ էյլէտիկիմիզ քէտէրլի հարպ միւսպէթէնա օլտուղու հալտէ— քի պու տա ղաեէթ պէօյիւք պիր իսթիսնա տըր։—մէյտանտա էնտիշէ վէրէճէք հիչ պիր սէպէպ եօգ տըր։ Պունունլա պէրապէր, պիլ ճիւմլէ կազէթալար տախի կիթտիքճէ ումումիյէթ րէնկինի ալան իւմիտսիզլիկին լէհինտէ պուլունմագտան զիեատէ ալէյհինտէ տիրլէր։ Պազը ասֆալար ահվալ վէ վուգուաթըն թէմամէն արզու իթտիկիմիզ պիր հալը թագըպ էյլէմիյէճէկի կէօրիւլիւրիւզ, պունու ինքեար իթմէք գապիլ տէյիլ տիր։ Ֆագաթ պու պապտաքի հըսսիեաթըմըզ՝ զէմանըմըզտաքի մուխապէրէ վասըթալարընըն ֆէվգէլատէ սիւրաթլէնտան իլէրի կէլիյօր, չիւնքի մէզքիւր վասըթալար սաեէսինտէ, էճնապի մէմալիքքը [illegible] խապէր ալապիլմէյէճէկի ֆէնա խապէրլէրի սիզ ղաեէթ ազ պիր միւտտէթ իչինտէ ալըյօրսունուզ։ Շու հալտէ, պու կիւն մէմլէքէթիմիզտէ հասըլ օլան մէէյուսիյէթէ հիչ մահալ եօգ տըր. Ճանըն իթմէմ քի պու կիպի մուհարէպէլէրտէ պաղը սէպաթսըզլըգլարտան [illegible] ազատէ պուլունմագ լըղըմըզ միւմքին օլսուն։

«Պէքլէմէեի վէ իւմիտ իթմէեի իճապ իտէն հալաթ՝ ղալիպ մուվաֆֆագըյէթսըզլըգ տօղրու իլէրլէմէք իչուն, էն կիւզէլ վասըթալարտան մատուտ տըր։ Էկէր եալընըզ կէչէն ահվալը նազարը տիգգաթա ալմագ իսթէրսէնիզ, օ վագըթ կէչէն վագալարտան հիչ պիրինին [illegible] մագսատը հիչ պիր սուրէթլէ տէյիշտիրմէյէ սէպէպ օլմատըղընը կէօրիւր վէ անլարսընըզ։

Վագըա տէհշէթլի իտիք քի, մուվաֆֆագըյէթ իւմիտ իթմիշ օլտուղումուզ զէման տահա ուզագ տըր։

Ֆիլհագիգա իւմիտ էյլէտիկիմիզ նէթիճէլէրէ [illegible] սիւրաթլէ նայիլ օլամատըգ։ Տաղ մուհարէպէլէրի՝ տայիմա ուզուն միւտտէթ տէվամ իթմիշ տիր։ Շու հալտէ պու մուհարէպէնին ուզամասը՝ նէ՛ մէէյուսիեէթ վէ նէ՛ տէ [illegible]

Մուհարէպէ խուսուսընտա հիչ պիր թէրագգի էսէրի կէօրմէտիկիմիզ վէ եախօտ քէտէրլի պիր տէրէճէտէ թէրագգի էյլէտիկիմիզ սապիթ օլսա, օ վագըթ մուհարէպէնին տէվամ իթմէսի՝ պիզէ մէէյուսիյէթ վէրիր իտի։ Ֆագաթ պիզէ միւշքիլաթ վէրէն պաշգա չէյ տիր։ Հալ վէ մէվգըին պիլ ճիւմլէ թաֆսիլաթընը սիզէ իզահ իթմէյէ մուգթէտիր տէյիլիմ։ Իճրա օլունմագ իգթիզա իտէն պիլ ճիւմլէ ղայրէթլէրի էհալիէ սէօյլէմէմէլիյիզ։ Չիւնքի պու սուրէթլէ հարէքէթ իթմէք, էն իպթիտայի վաղիֆէլէրիմիզտէ գուսուր իթմիշ օլուրուզ, հալպու քի, պու եօլտա գուսուրտա պուլունուրսագ, սիզի ղանտըրապիլէճէք խապէրլէր վէրէպիլիրիզ։ Սիզէ սէօյլէյէճէք պիր չէյիմ վար իսէ, օ տա այտան աեա, հաֆթատան հաֆթաեա էսասլը վէ հագիգի թէրագգիեաթա նաիլ օլտուղումուզը սէօյլէմէքտէն իպարէթ տիր քի, [illegible]

Ֆագաթ հէր նէ օլուրսա օլսուն, մուհարէպէնին չիտտէթի՝ խալգը [illegible] տիր։ Պու մուհարէպէնին տէվամը քէյֆիեէթինտէ, գապինէնին պաղը գուսուրը օլտուղու ֆիքրինի գալտըրմագ լազըմ կէլիր։ [illegible]

Գապինէ՝ վաղիֆէսինտէ գայիմէն գուսուր իթմէզ։ Ժէնէրալլարըն հէր իսթէտիկլէրինի իճրա իտիյօր, պիլճիւմլէ լազըմ օլան թէտարիքեաթը իֆա էյլէյօր։ Պիզէ գարշը թէքրար ուզլարտա պուլունմագ նէճէ եարար։ Շիքեաեէթլէրի օլանլար՝ օ շիքեաեէթլէրի իֆշա իթմէսինլէր, օլ վագըթ էյպէթտէ թէտգիգ իտիլիր։ Աչըգ օլմայան թէնգիտաթըն հիչ պիր գըյմէթի եօգ տըր, պիզէ գարշը վուգուա կէլէն թէնգիտաթըն հիչ պիրիսի աչըգ տէյիլ տիր։

Միւզաքէրաթտա պուլունմաղըմ, մէվգիիմիզ իսէ, տէնիզմէտի։ Թրանսվալ վէ Օրանժ արազիսինէ Ինկիլթէրանըն միւլքիյէթինէ գալմաս իթմէսէ մուգթէտիր օլտուղու խարիճին տախիլ սայիթ օլան իթթիխազլարը վէրմէքտէն պաշգա պիր արզումուզ եօգ տըր։

Մուհարէպէ տէվամ իտէն արազիտէ, սուլհ զէմանընտա Ինկիլթէրանըն սաիր մուխթար միւսթէմլէքեաթընտա օլտուղու կիպի, պիր իտարէ թէքսիս իթմէք արզուսընտայըզ...»

«Թայմզ» կազէթասը՝ լօրտ Սալզպըրինին պէեանաթընը չէտիտէն թէնգիտ իտէրէք, պաշ վէքիլի ֆիլօզօֆա թէշպիհ իտիյօր։ Ֆրանսըզ մաթպուաթը իսէ, պիթթապի տահա զիեատէ թէնգիտ էյլէմէքտէ տիրլէր։

ԱՄԷՐԻԳԱ ԲՕԼԻԹԻԳԱՍԸ.— Ամէրիգանըն Պօսթօն չէհրինտէ վագը Միտըլ-Սէքս գլիւպի թարաֆընտան վէրիլէն պիր զիեաֆէթտէ, Ամէրիգանըն սէնաթօ ազասընտան վէ րէիսը հիւքիւմէթ Մ. Ռուզվէլթին պէք մահրէմ տօսթու օլմագլա թանըլմըշ պուլունան Մ. Լօճ պիր նութգ իրատ իտէրէք, կիւմրիւք թարիֆէլէրինտէ գարշըլըգլը մուամէլաթտան պահսլա տէմիշ տիր քի։

«Մ. Ռուզվէլթին կէլէճէք իճթիմաա գօնկրէ թարաֆընտան պու մասէլէեէ սօն տէրէճէ տիգգաթ իտիլմէսինի ղայրէթ իտէճէյինի չիւպհէսիզ տիր։ Ֆրանսա իլէ Ամէրիգա արասընտաքի թիճարի մուահէտէ՝ պիւթիւն սաիր մէմլէքէթլէր իլէ ճարի օլան մուահէտէլէրին ճիւմլէսինտէն տահա էհէմմիէթլի տիր։ Պու մուահէտէնին ազա օլունտուղունու կէօրմէք արզուսընտա իմ։ Ֆրանսա՝ քէնտիսիյլէ միւնասէպաթը թէմինէ մէճպուր օլտուղու մէմլէքէթլէրի մէճպուր տէյիլ տիր։ Պէնճէ, պէօյլէ պիր մուահէտէ՝ կէրէք բօլիթիգաճա վէ կէրէք իգթիսատճա սօն տէրէճէ արզու իտիլէճէք պիր չէյ տիր։ Վասաթի Ամէրիգա գանալընա կէլինճէ, զանն իտէրիմ քի սէնաթօ կէլէճէք իճթիմաընտա, գանալըն աչըլմասընա տաիր, Քլայթըն-Պուլվըր մուահէտէսինտէ իքի միլլէթ արասընտա մէվճուտ մանիլէր հէր նէ տէն իպարէթ իսէ, օնլարը չանսըզ չէրէֆ տաիրէսինտէ պէր թարաֆ իտէճէք, վէ Ինկիլթէրա իլէ գանալա տաիր պիր մուահէտէ ագտ [illegible] տան Սէնաթօեա պէօյլէ պիր մուահէտէ կէօսթէրիլէճէք օլուրսա, գանալ լախիխասընտան հէման սօնրա, մէզքիւր մուահէտէնին գապուլ վէ թաստիգ իթմէսինի սէնաթօնըն էն մուհիմ պիր վաղիֆէսի հիւքմիւնէ կէչէճէք տիր։

Շիմալի Պիրլէշմիշ տէվլէթլէր իլէ էյի միւնասէպաթտա պուլունուեօրուզ։ Միւթէվէֆֆա Մաք Քինլէյին ղայրէթի պու միւնասէպաթը տայիմա մուհաֆազա միւնասիպ օլտուղու կիպի, չիմտիքի րէիս Մ. Ռուզվէլթին տախի պիւթիւն հիմմէթի պու ճիհէթէ սարֆ օլունաճաղընտան էմինիմ։ Եալընըզ ինճէ իքիլէմէսի թէսլիքէլի պիր մատտէ վար տըր։ Սուլհը թէհտիտ իթմէք իչուն, պիզ պիր գարթալ սըգըգ սըգըգ վէ պէօյիւք պիր սիւքիւնէթլէ րիաեէթ իտէրէք, քէնտիմիզի միւտաֆաա իթմէլիյիզ։ Օ գարթալ իսէ Մօնրօէ գարթալը տըր։ Պիզ պու գարթալը թէմամէն րիաեէթ պուլունմալըյըզ։ Եվրոպանըն պէօյիւք տէվլէթլէրինտէն հիչ պիրինին եէնիտէն Ամէրիգատա նէ արազիէ մալիք օլմասընա նէ տէ գալէ վէ եա քէօմիւր տէբօսու եափմագ սուրէթլէրի իլէ Ամէրիգա աֆագընա ագըմ աթմասըն միւսաատէ իթմէլիյիզ։

Պէօյլէ պիր պէհանէ իլէ Եվրոպա տէվլէթլէրինտէն հէր հանկը պիրինին Ամէրիգա գըթասընա կիրմէսի չիմտի արզու իթթիհիմիզ սուլհը թէհտիտ թէշքիլ իտէճէք տօր։

Մուհարէպէ՝ պիզիմ սաթէ մանէնտէհի, իգթիտարըն տաիմի հէր տիւրլիւ չէրէֆ վէ հայսիյէթիմիզին մուհաֆազասը մագսատընտա, սագընըլմագ մէճպուր տէյիլ տիր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱՏԱ ԷՆՏԻՇԷԼԷՐ.— «Նօվօյէ Վրէմիա»տա կէօրիւլմիւշ տիր։ Սալզպըրի գապինէսի էրքեանը՝ պու կիւնլէրտէ սըրա իլէ նութգ իրատ իթմիշլէր։ Նութգլարըն մագսատը հէր պիր օլսա իտի, գապինէնին եէնի ինթիխապաթա մուվաֆֆագըյէթինի թէեմին իթմէք չալըշմագտա օլտուղու հիւքմ իթմէլի իտի։ Պու նութգլար՝ պարլամէնթօտա իրատ իտիլմէքլէրէ մըշապիհ իրատ իտիլմիշ, վէ պունտան պաշգա գապինէ էրքեանըն խուսուսի էֆքեարընա թէրճէման օլմուշ պուլունտուղունտան, պու քէյֆիեէթ՝ գապինէ ազասը պէյնինտէ գաթի պիր իթթիֆագ պուլունմատըղընը թէեիտ իտիյօր։

Թրանսվալ մուհարէպէսինին տէվամընտան տօլայը, էն զիեատէ թէքտիր օլունան զաթ Մ. Չէմպըրլէյն տիր։ Մ. Չէմպըրլէյն՝ չիտտէթլի հիւճումլար կէօսթէրմէքտէ իսէ տէ, մալիյէ նազըրը Սըր Հիքս Պիչ՝ հագգընտա խավաչ խավաչ անլաթմագա չալըչմագտա, վէ պու սուրէթլէ Չէմպըրլէյնին էն պէօյիւք մուարըզը քէսիլմէքտէ տիր. պիր թարաֆտան Մ. Չէմպըրլէյն՝ Էտինպուրկտա ֆէվգէլատէ պիր լիսան իլէ պիր նութգ իրատ իտէրէք, հէման հէր սէօզիւնտէ [illegible] կէօսթէրտիկի ղազապ ու չիտտէթի պուրատա տա կէօսթէրիյօր, էօթէ թարաֆտան Սըր Հիքս Պիչ տէ Պրիսթօլտա պիր նութգ իրատ իտէրէք, Թրանսվալ մուհարէպէսի պու եօլտա տէվամ իտէրսէ, իլէրուտէ չէքիլէճէք քէտէրլէրի չիտտէթլի պիր լիսան իլէ անլաթըյօր։ Պարլամէնթօեա եէնի վէրկի թէքլիֆլէրի թագտիմ օլունաճաղընտան անլաչըլըյօր քի, 1. Ճէնուպի Աֆրիգատա եէնի ասքէր կէօնտէրիլմէսի պաշլանաճագ..., 2. Պու թէքլիֆլի հարպըն սօնը կէլմէյէճէք տիր։

1901 սէնէսի մարթընա գատար 90 միլիօն սթէրլինէ պալիղ օլան հարպ մէսարիֆի էլէ պէրապէր, Ինկիլթէրանըն աթի մէսարիֆի տէ չօղալմագտա վէ Ինկիլիզլէրի տիւշիւնտիւրմէքտէ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷՆ

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՌԷՍՄԻ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի կիւն Սէլամլըգ րէսմը ալիսի Համիտիյէ Ճամիի չէրիֆինտէ իճրա գըլընմըչ տըր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՌԷՍՄԻՅԷ

Տիւնքի ճիւմա կիւնի Սէլամլըգ րէսմը ալիսինտէն սօնրա չահանէ պալքօնլան միւսաատէի Սէնիյէի հազրէթլէ Պաշքաթիպի իւզզէրինէ Աւստրիա վէ Մաճարիսթան սէֆիրը քէպիրի ասալէթլու պարօն տը Գալիչէ հազրէթլէրի՝ սուրէթը ղայրը րէսմիյէտէ հուզուրը չէվքէթմէվֆուրը հազրէթը Թաճտարիտէ չէրէֆիւրուզ օլմուշ տըր։

—Տէրսէատէթտէ վէպա իլլէթինտէն տօլայը զուհուր իթտիի 23 Թէչրին էվվէլ սէնէ 317 թարիխինտէն իթիպարէն օն կիւն պիլա վուգուաթ միւրուր էյլէտիկի հալտէ, Ըզմիթ պօլտան չըղրանլարա գարշը մէվզու մուահէտի [illegible]

գարարը իգթիզասընտան պուլունմասընա վէ համտ օլսուն թարիխը մէզքիւրտէն պու քէրէ [illegible] կիւնիւնէ գատար օն կիւն միւրուր էյլէտիյէ, պու միւտտէթ զարֆընտա, Տէրսէատէթ վէ ճիվարընըն ահվալը սըհհիյէսի պէր քէմալ օլուպ, իլլէթը վէպանըն էսէր [illegible] ալընան ճէվապտան անլաչըլմասընա պինաէն, Թէշրինը սանինին իքինճի ճիւմա կիւնինտէն իթիպարէն Տէրսէատէթ վէ ճիվարընըն թէմիզ օլարագ թանընմասը վէ սէֆայինէ թէմիզ պաթէնթա վէրիլմէսի [illegible] իգթիզասը իֆա գըլընտըղը իլան օլունուր։

—Լիվրբուլուն ահվալը սըհհիյէսինճէ էլէյվմ տախի իգթիզա հիչ պիր հալ գալմատըղը՝ մալիւմաթը միւսթահսալաի ախիրէ իլէ թէէյիւտ էյլէմէսինէ պինաէն, մահալլը մէզքիւր միւվարէտաթընա գարշը իճրա գըլընմագտա օլան մուաեէնէի թըպպիյէնին իլղասը՝ Մէճլիսը Սըհհիեէի թահթը գարարա ալընարագ, իգթիզասը իֆա գըլընտըղը իլան օլունուր։

ԼՈՒԹՖԸ ՊԱՏԻՇԱՀԻ.—Սաարը Աղամ միւթէվէֆֆա Խալիլ Րիֆաթ փաշանըն հալիլէսի խանըմ էֆէնտի հազրէթլէրինէ նըգտէյն վէրիլէճէք մէգտարը մաաշընտան մաատա, պիր լութֆը մախսուսը հազրէթը Պատիշահի օլմագ իւզրէ, ֆէվգ էլ նիզամ օլարագ, խազինէի մալիյէտէն տախի մաաշ թախսիսի խուսուսընտա Իրատէի Սէնիյէ չէրէֆսուտուր պույրուլմուչ տըր։

ԵՈՒՆԱՆ ՖԻԼՕՍԸ Սիսամտան Շըրխա կիթմիշ տիր։

ԻՆԿԻԼԻԶ ֆիլօսը տախի Մէրսինտէն Իսկէնտէրունա կէլմիշ օլուպ, եալընըզ Մէն գրուազէօրիւ Պէյրութա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

ՊՈՒՂՏԱՅԼԱՐ.—Մէճլիսը խասսը վիւքէլա գարարը իլէ, մէմալիքը Օսմանիյէտէ պուղտայլարըն ըսլահը լիւզումը Սատարէթուզմա թարաֆընտան Զըրաաթ նէզարէթինէ իչար իտիլմիչ տիր։

ՄԻԽԱԼԱԹԻ պէյլին Սիսամ պէյլիկինէ թաեինի պույրուլտուղունտան տօլայը, Սիսամ էհալիսինին խաքիփայը Շէհրիարիյէ թէշէքքիւրի հալի պիր թէլէկրաֆ արզ ու թագտիմ իթտիքլէրի «Մօնիթէօր» կազէթասընտա օգունմուշ տըր։

ՊՐՈՒՍԱ Համիտիյէ սանայի մէքթէպինտէ պիր տէ միւճէլլիտխանէ աչըլմըշ տըր։

ԹԻՖՕ ՍԷՐՈՄԸ.—Մէչհուր պագթէրիօլօժիստ Թայէպսինտէն օլուպ պագթէրիօլօժիաեի թէհսիլ իչին չալըչմագտա օլան մուալլիմ Մ. Շանթմէսին Թիֆօ խասթալըղընը գաթի սուրէթտէ թէտավի էյլէճէք մէվճուտ պիր սէրօմ պուլմուշ օլտուղու թէեմին իլէ պիլտիրիլեօր [illegible] Մ. Շանթմէս պունտան 7-8 սէնէ էվվէլ Տէրսէատէթտէ չըգմըշ օլան գօլէրա խասթալըղը էչնասընտա Հիւքիւմէթը Սէնիյէ թարաֆընտան տէրսաատէթէ ճէլպ իտիլմիչ իտի։

ՉԻՆՏԷ ՎԷՅ-ՀԷՅ-ՎԷՅ լիմանընտա զըրհլըլարա սէլամ վէրէ պիլմէք իչին, պիր պաթարիա թօփ գօնուլտուղու Ինկիլթէրա սէֆարէթի թարաֆընտան խարիճիյէ նէզարէթինէ պիլտիրիլմիչ տիր։

ՏԷՆԻԶՏԷՆ ՉԸԳԱՐԸԼԱՆ ԷՇԵԱ.—Շուրայը տէվլէթճէ ճէրէեան իտէն միւզաքէրէ նէթիճէսինտէ, տէնիզտէն չըգարըլան վէ եախուտ պուլունան էշեանըն էս սահիպի վէ էս էճնէպի մամուլաթընտան օլաճաղը ճիհէթլէ, պունլարըն կէօմրիւք րէսմինէ թապի թութուլմասընա գարար վէրիլմիչ տիր։

ԳԱՄԱՐԱՆ ԱՏԱՍԸ.— Գարանֆիլ նա մէվգիի օլան Գամարան ատասընտա պիր գալիթ գումանտասընտա 200 նէֆէր ասքէր պուլունտուրուլմասընա, մէճլիսը մախսուսը վիւքէլա գարարը իլէ միւսաատէի Սէնիյէ էրզան պույրուլմուչ տըր։

ՄՈՒՏԱՆԻԱ-ՊՐՈՒՍԱ ՇԷՄԷՆՏՖԷՐԻ.— Պրուսա Շըմէնտըֆէր գումբանեասը թարաֆընտան Պէլճիգանըն մէչհուր Լամօրգիֆաբրիգասընա սիբարիշ իտիլմիչ օլան սօն սիսթէմ տէ ղաեէթ գուվվէթլի վէ միւքէմմէլ իքի աթէշ լօգօմօթիֆ՝ պու քէրէ Մուտանիեա կէլմիշ տիր։

ԱՏԱՊԱԶԱՐԸ գազասընտա Թաալ Ագեազը նահիեէսինտէ պուլունան տաղ համամընըն մատէն սուլարը՝ քիրալա վէրիլէրէք, հասըլ օլան ագչէնին մէզքիւր գազանըն պարքի, մէրքէզ վէ գըթըը կիպի հայվանաթընըն բօլիս վէ թէքալիֆինէ սարֆը իչուն մէզքիւր սուլարըն միւզայէտէ գօնուլմասընա գարար վէրիլմիչ տիր։

ԿԷՄԻԼԷՐԻՆ ԹԸՊՊԻ ՄՈՒԱՅԷՆԷՍԻ Տէրսէատէթտէն [illegible]

իճրա օլունմագտա պուլունան Թըպպի մուաեէնէնին տիւնաէն պաշլաեարագ լաղվ օլունմասընա մէճլիսը սըհհիյէճէ գարարլաշտըրըլմըշ տըր ։

ՄԷՔԹԷՊԸ ՍԱՆԱՅԻ . — Սանայի նէֆիսէ մէքթէպինին պիր գաթ տահա Թէրագգը իթմէսի իչուն, լազըմ կէլէն Թէտապիրի միւզաքէրէ իթմէք իւզրէ, միւզէի Հիւմաեուն միւտիրի աթուֆ. Համտի պէյ էֆ. հազրէթլէրինին Թահթը րիեասէթինտէ, մէզքիւր մէքթէպ իտարէ մէճլիսի վէճուհաթլէրինտէն միւրէքքէպ պիր գոմիսիոն Թէչքիլ օլունմուշ տըր ։

ԿԷՕՄՐԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍԻ . — Եէնի կէօմրիւք Թարիֆէսի ճարի օլտուղու սըրատա, Եունանիսթանտան Լէթֆէտանէ կէթիրիլէն 60,000 ատէտ լէմօն իչուն, տախիլի մահսուլաթտան իմիշ կիպի Թէզքէրէ ալընարագ կէչիրիլտիեի՝ վէ պունա Լէթֆէտէ րիւսումաթ մէճմուրը Խայրը, վէ գոլճը Իպրահիմ էֆէնտիլէր միւսաատէ իթտիքլէրի անլաշըլմըշ օլմաղլա . հէման Թահգիգաթ իճրասը իչուն, Իզմիր րիւսումաթ նէզարէթինէ էմր վէրիլմիշ տիր ։

ՏԱԽԻԼԻ ԿԷՕՄՐԻՒԿԼԷՐ . — Խիւզ՞տէ իքի ասքէրի խանէսինէ Թապի օլան տախիլի մահսուլաթ վէ մամուլաթտան ըսգօնթօ Թէնզիլի օլունմագսըզըն խանէ րէսմի ալընմագտա իսէ տէ, ֆիաթլա ուեուշըլամաեուպ, այնէն ալընտըղը հալտէ . ըսգօնթօ Թէնզիլի իլէ մի եօգսա, ալընտըղը վէճհ իւզրէ մի սաթըլմասը լազըմ կէլէճէեի՝ Պէյրութ րիւսումաթ նէզարէթինտէն սիւալ իտիլմիշ, վէ 2% խանէ ալընտըղընա մէպնի, ըսգօնթօ Թէնզիլինէ, վէ պինաէն ալէյհ այնէն տախի ալընմասընա լիւզում գալմատըղը՝ րիւսումաթ էմանէթը ճէլիլէսինտէն մէզքիւր նէզարէթէ պիլտիրիլմիշ տիր ։

ՍԹԷՖԱՆՕՎԻՉԻՆ Եունան հիւքիւմէթինէ սաթըլմըշ օլան արազիսի՝ Սթէֆանովիչին քէտէրի Թարաֆընտան սաթըն ալընան 32 չիֆթլիքտէն պիր գըսմը տըր . չունքի պունլարտան պիր գըսմը էվվէլճէ սաթըլմըշ իտի . պունունլա պէրապէր, տիկէր արազիսի իլավէ իտիլիրսէ, ճիւմլէսի եինէ 30 չիֆլիկէ պալիղ օլուր ։

ԷՎՎԷԼՔԻ ԿԻՃԷԲԻ ԻՆԹԻՀԱՐ . — Գում-Գաբու տա ֆուրունի իթթիսալընտա գահվէճի Արթինին զէվճէսի Մարիձա՝ էվվէլքի կիճէ քէնտի քէնտիսինի գուեուեա աթարագ ինթիհար իթմիշ տիր ։

Իտիլէն Թահգիգաթա կէօրէ, Մարիձա՝ պունտան էվվէլ վէֆաթ իտէն օղլունուն աճըսընա տահամմամաեուպ քէնտի քէնտինի Թէլէֆ իթմիշ տիր ։

ՄՈՒԶԻՐՐ ՍԱՊՕՆԼԱՐ . — Սապօնլարը Թօբրագըը օլտուղունը Թաստիգ իտէրէք Թահլիլ իւճրէթինի վէրմէք իսթէմէեէնլէր հագգընտա նէ եօլտա մուամէլէ օլունմագ իճապ իտէճէկինէ տաիր Խիւտավէնտիկեար վիլաեէթինտէն իտիլէն սիւալ իւզէրինէ, կէօմրիւկ մուաեէնէի սըհհիյէսի նըզամնամէսինին 19ունճի մատտէսինտէ «կէօմրիւկլէրէ կէլէճէք սապօնլարըն կէչիրիլմէսինէ միւսաատէ իթմէք իչուն, ½ % տան զիեատէ եագըճը սոտա պուլունմամասը, վէ ալինգաթ տը սուտ վէ քիրէճ վէ պունլարա պէնզէր եագըճը վէ մուզիրր մատտէլէրտէն արի օլմասը իճապ իտէր» տիեէ եազըլմըշ օլտուղունա կէօրէ, Թօբրագըը օլտուղը սահիպլէրի Թարաֆընտա պիլէ Թաստիգ իտիլէն սապօնլարըն կէչիրիլմէսի ճայիզ օլմաեաճաղընտան, Թահլիլ խարճը ալմագտա հաճէթ գալմաեաճաղը՝ ումում մէքեաթիպը ասքէրիյէեի Շահանէ նէզարէթինտէն պիլտիրիլմիշ տիր ։

ԳԱՐԱՆԹԻՆԱ . — Եունանիսթան հիւքիւմէթի՝ Պաթումտան կէլէն վաբօրլարը . Թըպպի մուաեէնէտէն կէչիրէճէք տիր ։

ԷՐԶՐՈՒՄ ԶԷԼԶԷԼԷՍԻ . — Թօրլանաճագ խանէ աչըքսընտէն եէրինէ գօնուլմագ իւզրէ, Թարիգ նագտի պէտէլաթընտան 1000 վէ խազինէի մալիյէտէն տախի 1500 լիրանըն սարֆը իլէ Էրզրումտաքի զէլզէլէ մուսապինինէ լազըմ օլան մուավէնաթըն իֆասը ֆէրման պույրուլմուշ վէ քէյֆիյէթ լազըմ կէլէնլէրէ Թէպլիղ օլունմուշ տըր ։

ՏԷԲՕԼԱՐ . — Մալիյէ նազարէթը ճէլիլէսի տաիրէսինտէ Թէչքիլ պույրուլան Թահսիլաթ գօմիսիոնընճա չըմէնտըֆէր խաթթը պօեունտա՝ տէբօլար Թէէսիսի հագգընտա գալէմ ալընան էվրագըն, պու քէրէ մալիյէ նէզարէթինտէն Թիճարէթ վէ նաֆիա նէզարէթինէ կէօնտէրիլտիկի, վէ իշին հէյէթը ֆէննիյէճէ ուզուն ուզատըեա Թէտգըգ վէ Թէղէքքիւր գըլընմագտա պուլունտուղու՝ վէ Թէտգըգաթ նէթիճէսինին պիր գաչ կիւնէ գատար մալիյէ նէզարէթինէ պէեան օլունաճաղը իշիտիլմիշ տըր ։

ԷՃՆԷՊԻ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸՆՏԱ միւսթախտէմ իքէն սօնրալարը աչըղա չըգարըլարագ էճնէպի լիմանլարընտա ուեֆիլ գալան Օսմանլը Թէպաասընըն մէմլէքէթլէրինէ կէօնտէրիլմէսի իչուն, լազըմ կէլէն Թէտապիր իթթիխազ օլունաճագ տըր ։

ԱՆԳԱՐԱՏԱ Սթասիօն ճիվարընտա գախիրէլէրին պունտան սօնրա վէզնիլէ սաթըլուպ պիր իւճրէթ ալընմասը հագգընտա վիլաեէթտէն իտիլէն իչար միւնասիպ կէօրիւնմէրէք, էվվէլքի մուամէլէնին տէյիշտիրիլմէմէսի չուրաի տէվլէթճէ գարարլաշտըրըլմըշ տըր ։

ԶՕՐՈՒՄ ՍԱՆՃԱՂԸ աֆիօն մահսուլաթընըն էեի օլմասընտան տօլայը, Թալիմաթ մուճիպինճէ պունլարտան էն խաֆիֆ տէրէճէտէ աշար ալընմասը ֆէրման պույրուլմուշ տըր ։

ՃԱԲՕՆԻԱՆԸՆ սաքըզ մալիյէ նազըրը օլուպ չէհրիմիզտէ պուլունան Վիգօնթ Վաթանապէ էվվէլքի կիւն խարիճիեէ նազըրը տէվլ . բաշա հազրէթլէրինի զիեարէթ էյլէմիշ տիր ։

ՊՕՍԱԼԸ ՇԷՔԷՐԼԷՐ . — Պազը չէքէրլէրի պօեաթմագ իչուն մուզիրր մատտէլէր գուլլանըլտըղը կէօրիւլտիւինտէն, նըզամի մուամէլէսինին իֆասը իճապ իտէնլէրէ էմր իտիլմիշ տիր ։

ՑԱՋԼԱ ՎԱՐԻՏԱԹ . — Հալէպ վիլաեէթինտէ պու սէնէ սեպտ . այը իչինտէ կէչէն սէնէտէն 5000 քիւսուր լիրա ֆազլա վարիտաթ վուգու պուլմուշ տըր ։

ՊԻՐ ԳԱՆԱԼ . — Համա գազասընտա սու կէթիրմէք իչուն Տիգրիս նէհրինին միւնասիպ պիր եէրինտէն պիր գանալ աչըլաճագ տըր ։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ
BOURSE DE PARIS
ՊՈՒ ԿԻՃԷԲԻ
Նոյեմբեր 15, 1901

Ֆրանսըզ էսհամը	(3% Français)	100 .80
Րէժի	(Tab. Turcs)	297
Գօնսօլիտ.	(K. Turque D.)	23 .92
Շըմէնտըֆէր	(Lots Turcs)	99 .25
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	517
Թրանսվալ	(Transvaal)	75 .25

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԵՑԱՆՈՒՆ ՑԱՆԿԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՂ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԻՃԱԿԱՑ ՑՈՒՑԱԿԸ

Սիս . 1 . Կաթղ . Տեղապահ Կիրակոս Եպիսկ ., 2 . Կիրակոս Եպսկ ., (Սահակ Վրդ . Զօլաքեանի ձայնով), 3 . Տ . Մկրտիչ Ծ . Վ . Թապաքեան (միաբանական), 4 . Կրպտ . քհնյ . Երեւանեան (Խորէն Վրդ .ի միաբանական ձայնով), 5 . Յարութիւն քհնյ . Փափազեան, 6 . Յակոբ էֆ . Նալբանտեան, 7 . Աւետիս էֆ . Գույումճեան ։

Ատանա . 8 Առաջն . Փոխանորդ (Գրիգոր քհնյ . Ներկարարեան), 9 . Յակոբ քհնյ . Վայվայեան, 10, Դաւիթ էֆ . Ուրֆալեան, 11 . Կրպտ էֆ . Գավաճեան, 12 . Յարութիւն էֆ . Պըզտիկեան, 13 . Սամուէլ էֆ . Աւետիսեան, 14 . Ահարոն էֆ . Բաթարանեան, 15 . Հաննէ էֆ . Թուղլաճեան ։

Բերէճ . 16 . Աբրահամ Ա . քհնյ . Երեւանեան, 17 . Գալուստ բէկ Կիւլպէնկեան, 18 . Յարութիւն էֆ . Ուրֆալեան ։

Հաճըն 19 . Յակոբ Ա . քհնյ . Վայվայեան, 20 . Ղեւոնդ քհնյ . Տ . Սահակեան, 21 . Կիրակոս էֆ . Բէշլիչեան 22 . Սիմոն էֆ . Ճիկէրճեան, 23 . Վարդան էֆ . Ղալչաըզեան ։

Մերսին . 24 . Մկրտիչ էֆ . Զէլվէեան 25 . Միհրան էֆ . Գըլըճեան ։

Մարաշ . 26 . Արսէն քհնյ . Եէմէնիճեան, 27 . Համբարձում էֆ . Թոփալեան, 28 . Լեւոն էֆ . Պզտիկեան, 29 . Պօղոս էֆ . Թուղլաճեան ։

Եոզղատ . 30 . Աբրահամ Ա . քհնյ . Երեւանեան, 31 . Լութֆիկ էֆ . Դուպէսէրեան, 32 . Յակոբ էֆ . Թուր-Սարգսեան ։

Կեսարիա 33 . Խորէն Ծ . Վրդ . Դիմաքսեան, 34 . Պետրոս էֆ . Պզտիկեան, 35 . Յովհաննէս էֆ . Նաճարեան, 36 . Յարութիւն էֆ . Պէտէլեան ։

Այնթապ . 37 . Գրիգոր քհնյ . Ներկարարեան 38 . Գալուստ բէկ Կիւլպէնկեան, 39 . Լութֆիկ էֆ . Խուպէսէրեան, 40 . Արտաշէս էֆ . Թահթաճեան ։

Զէյթուն . 41 . Մկրտիչ Ծ . Վ . Թապագեան, 42 . Աւետիս էֆ . Աւետիսեան (բացակայ ի Պոլիս), 43 . Եղեկիէլ էֆ . Մաստիչեան, 44 . Միսաք էֆ . Ուրֆալեան ։

Մալաթիա . 45 . Արսէն քհնյ . Եէմէնիճեան, 46 . Միսակ էֆ . Գազազեան ։

Տարսոն . 47 . Մուշեղ էֆ . Կիւմիւշեան, 48 . Կիրակոս էֆ . Բէշլիչեան, 49 . Ռուբէն էֆ . Բիլոյեան ։

Դարէնտէ 50 . Խորէն Ծ . Վրդ . Դիմաքսեան, 51 . Յարութիւն էֆ . Պէտէլեան ։

Պէհէսնի . 52 . Յակոբ էֆ . Ուրֆալեան ։

Հիւսնի-Մանսուր . 53 . Միսաք էֆ . Գազազեան ։

Անտիոք . 54 . Ղեւոնդ քհնյ . Տ . Սահակեան ։

Չորք Մարզպան . 55, Սարգիս էֆ . Մինասեան (բացակայ) 56 . Սարգիս էֆ Խաչատուրեան (բացակայ) ։

Քիլիս . 57 . Տիրան էֆ . Փափազեան ։

Խառն Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս . Պատրիարքին եւ ատենապետութեամբ Սա . Փաշա Ասլանեանի ։

1 . Նախ կարդացուեցաւ Տ . Սահակ եպիսկ . Խապայեանի ղրկած տեղեկագիրը ։ Ժողովը իր գոհունակութիւնը յայտնեց թէ՛ Սահակ եպսկ .ի եւ թէ՛ ընտրողական ժողովի անդամներուն ու Կիլիկիոյ վիճակներու ժողովրդեան, որոնք ընտրողական գործողութիւնները սկիզբէն ի վեր կատարեալ կարգապահութեամբ եւ Ազգ . Կեդր . Վարչութեան հրահանգներուն համաձայն վարած են, նախանձախնդիր ըլլալով Հայ եկեղեցւոյ կարգաց եւ օրինաց պահպանութեան ։

2 . Տաճատ վրդ . Բլլի առաջնորդ ընտրուած ըլլալով, իրեն առաջարկուած էր պաշտօնատեղին երթալ, սակայն, ինչպէս երէկուան թիւով գրած էինք, Տաճատ վրդ . շնորհակալութիւն յայտնելով հանդերձ, պնդեց իր հրաժարականին վրայ, զոր Ժողովը ընդունեցաւ եւ որոշեց Բլլի Գաւառ . Ժողովին տեղեկագրել, որպէս զի նոր ընտրութեամբ ուրիշ առաջնորդ մը ընտրեն իրենց ։

3 . Բաղէշի Գաւառ . Ժողովը առջն . տեղապահ ընտրած էր Վահան Վ . Յակոբեանը եւ հեռագրաւ իմացուցած էր Պատրիարքարան, միանգամայն խնդրելով Վահան վրդ .ի փութով առաքումը ։ Ժողովը նկատելով որ Բաղէշի Գաւառ . Ժողովը իր ձեռնհասութեան սահմանէն վեր ընթացքի մը մէջ գտնուեր է տեղապահի ընտրութիւն կատարելով, որոշեց իմացնել Բաղէշի ազգ . վարչութեան, որպէս զի իրենց համար առաջնորդ մը ընտրելէ վերջ տեղեկագրեն ։

4 . Դամասկոսի ուսուց Անուշեան Գաբրիէլ վրդ . որ Հնդկաստանի նուիրակի ալ պաշտօնը կատարած էր, Պաղտատի առաջն . տեղապահ կարգուեցաւ ։

5 . Տիարպէքիրի առաջն . ընտրութեան մանրամասն տեղեկագիրը Գաւառ . Ժողովոյ կողմանէ Կեդր . Վարչութեան ղրկուած ըլլալով, Ժողովը նկատի առաւ զայն, ինչպէս նաեւ ընտրութեան գործին վերաբերեալ տեղացիներու կողմէ ղրկուած կարգ մը դիտողագիրներ, եւ յետ քննութեան, դիտողութիւնները անհիմն գտնելով, վաւերացուց ընտրութիւնը . նաեւ նկատելով որ Եզնիկէլ վրդ .ի Տիարպէքիրի մէջ եօթը տարուան պաշտօնավարութիւնը խիստ գոհացուցիչ եղած էր, մերժեց անոր հրաժարականը եւ յանձնարարեց Ս . Նախագահին, որպէս զի համոզէ զինքը իր պաշտօնատեղին երթալ ընդփոյթ ։

6 . Ժողովը անընդունելի նկատեց Բալուի Նիկողոս վրդ .ին հրաժարականը եւ որոշեց որ իր պաշտօնատեղին մնայ ։ Եւն . եւն ։

— Ն . Սրբազնագոյնութիւն Հայրապետը, հոկտ . 16 ին, այցելեր է նաեւ Կովկասի կառավարչապետ իշխան Կալիցինին ու անոր օգնական Պ . Ֆրէզէին ։

— Թիֆլիսի մէջ, Եղիսաբէթ Սուլխանեանց անուն կին մը, իր հանգուցեալ ամուսնոյն յիշատակին համար, 1500 րուպլի կտակեր է տեղւոյն եկեղեցիներուն, նաեւ մանչ մը եւ աղջիկ մը որդեգրեր է ։

— Դժգոհութիւն տերտէրներու դէմ ու տերտէրները, «քար գայթակղութեան», ամէն տեղ, ամէ՛ն ատեն ։ Այս անգամ ալ Պօյաճի գիւղէ կը տեղեկացնեն մեզ թէ՝ տեղւոյն քահանաներէն մին գեղին մէջ պօն մարչէի խանութ մը բացած՝ հոտի աղջիկներուն հետ առեւտրով կը զբաղի մեծ եռանդով, զբաղում զոր կը վարէ քահանայագործութեան հետ մէկտեղ (Կրօն . Ժողովին բառը գործածած ըլլալու համար) ։ Ասկից զատ այս այն քահանան է որ մէկ երկու չաբաթ առաջ եկեղեցիին գանձանակը կոտրելով՝ մէջի դրամները կ՚իւրացնէ, որուն դէմ եկեղեցիին ժամկոչը բողոքելուն համար Թաղ . Խորհրդին, կը դադրեցուցուի պաշտօնէ ։

— Պօյաճը գիւղի գերեզմանատան որմնափակութեան համար կազմուած մասնախումբը իր գործը կիսատ թողած է՝ դրամի չգոյութեան պատճառով, զայն յետաձգելով յառաջիկայ գարնան ։ Շրջապատին որմը երկու արշինի չափ բարձրացած է ։

— Գոհութեամբ կ՚իմանանք թէ Տ . Բարթողիմէոս Սրբազան իր յանկարծական հիւանդութենէն բոլորովին ապաքինած է ։

— Բերայէն խմբագրութեանս կ՚իմացնեն թէ Տօլապ Տէրէի մանկապարտէզի ուսուցչուհիները շատ անգամ դպրոցէ բացակայ կ՚ըլլան եւ թէ խեղճ մանուկներուն դասերը անգամ կը մնան ։ Նամակագիրը կը խնդրէ որ եթէ կարելի է, տնօրէն էֆ .ն իր խոհեմ դիրքէն խոնարհելով բարեհաճի աղքատիկ թաղերու ալ վարժարաններուն մէջ անցած դարձածը քննել ։

— Երէկի Ուսումն . Խորհուրդէն .

Ուսուցիչ Հիմալեան Յովհ . էֆ .ի խնդրանաց վրայ, անոր երկասիրած Ֆրանսերէնի ընթերցանութեան եւ Թարգմանութեան դասագրքին երկրորդ տպագրութեան առթիւ կանոնական քննութիւնը կատարուած եւ տեղեկագրուած ըլլալով, Խորհուրդը սոյն դասագրքին պատրաստութիւնը համաձայն գտաւ ազգ . վարժարանաց ուսմանց ծրագրին, եւ վաւերացուց զայն, արտօնելով անոր գործածութիւնը ազգ . վարժարաններու մէջ ։ 2 . Պէրպէրեան էֆ . անձամբ ներկայացաւ Խորհուրդին, եւ իր շնորհակալութիւնը յայտնեց իր վարժարանին հիմնարկութեան 25 ամեակոյ տարեդարձին առթիւ յանուն հայ ուսուցչաց մատուցուած նուէրին համար ։

Այս առթիւ Պէրպէրեան էֆ . յայտնեց թէ ի նպաստ հայ ուսուցիչներու Օգն . Սնտուկին 100 լիրայ նուիրած է, եւ 30 լիրա ալ Երամեան վարժարանին բացուած հանգանակութեան ։

Խորհուրդը իր կրկնակի շնորհակալութիւնները յայտնեց ։

2 . Վանայ Երամեան վարժարանին պարտուց բարձման հանգանակիչ մասնախումբը հրաւիրուած էր ։ Որոշուեցաւ Պատր . Կոնդակը յղել Տէր Պօղոսեան էֆ .ի իր ընկերակցաց հետ գործի ձեռնարկելու համար ։

3 . Պանդերմայի ազգ . վարժարանի ուսուցիչներէն Աղէքսանդր Կիթառ էֆ .ի հարցաքննութեանց գրաւոր փորձերը ղրկուած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց օգնական ուսուցչի վկայական տալ ։

— Տեղական թերթ մը թէեւ իբր անվայելուչ որքան որ խմբծած էր Ուսումն . Խորհուրդին Պէրպէրեանի մատուցած նուէրի պատրաստութիւնը, սակայն դժբաղդաբար իրողութիւնը հակառակ է նոյն հրատարակութեանց եւ այդ ընծան՝ իր ճաշակաւոր պատրաստութեամբը, պատիւ կը բերէ զայն պատրաստող ոսկերչապետ Գափամաճեան էֆ .ի, եւ Ուսումն . Խորհրդոյ Ատենապետ՝ Տօքթ . Թորգոմեան էֆ .ի, ինչպէս հասարակութիւնն ալ այս կերպով գնահատած է, եւ Ուսումնական Խորհուրդն ալ իր երէկի նստին մէջ յայտնած է այդ հրատարակութեանց առթիւ ։

— Երէկի Թուով հրատարակեցինք Ս . Պատրիարք Հօր ուղղեալ նամակ մը, որով Ծանօթ Հեղինակ մը (Ս . Դ .) իր ամենէն աւելի տարածուած դասագիրքերէն մէկը, «Տարրական Բնականութիւն արդի լեզուի», կը նուիրէ ուսուցիչներու Օգնութեան Սնտուկին, այնպէս որ Ուսումն . Խորհուրդը իրաւունք պիտի ունենայ ասկէ ետքը նոյն գիրքը տպելու եւ շահագործելու ի նպաստ նոյն Սնտուկին եւ երբ այդ դասագիրքը այս նպատակով հրատարակուի ու յանձնարարուի, տարակոյս չկայ թէ տարուէ տարի պիտի արտադրէ կարեւոր գումար մը ։

Ուրախալի երեւոյթ մըն է որ յիշեալ Սնտուկը հաստատուելուն պէս, նուիրատուներ կը փութան իրենց բաժինը բերել ։ Կը մաղթենք որ այս օրինակը ուրիշ հետեւողներ ունենայ կըրթասէր անձերէ ։

ՋՈՒՂԱՅԵՑԻՆ

«Առաջնորդ» բառը ի հնումն, — ինչպէս գրած էինք «Մանզումէ»ի մէջ — կը գործածուէր քահանայից համար, որոնք ժողովուրդին հովուող Առաջնորդն էին թէ՛ գիւղին, թէ՛ աւանին եւ թէ քաղաքին մէջ ։

Առաջնորդ բառը՝ զարդիս կը գործածուի, գաւառի մը կամ վիճակի մը կողմէ՝ իբրեւ հովիւ ընտրուած վարդապետին կամ Եպիսկոպոսին համար ։

Այս կէտը ուզեցինք մենք ի վեր հանել . ցոյց տալու համար Տէր-Ջուղայեցիին, որ սխալ չի մեկնէ Մաշտոցը կամ Հայ-Միաբանը, տարակուսի ներքեւ չը ձգելով իր Աստուածաբանութիւնը կամ հայագիտութիւնը . (մենք վերջինին ուզեցինք հաւատալ) ։

Ուստի, Հայր Ջուղայեցին կրնայ վստահ ըլլալ, որ քաղաքաց, աւանից առաջնորդներն (նախնեաց հասկցած իմաստովը) հիմա ալ ամուսնացեալ եկեղեցականներն են ։

Վարդապետները ո՛չ քաղաքներու եւ ո՛չ աւաններու մէջ ժողովուրդը չեն հովուեր, չեն առաջնորդեր ։

Անոնք՝ քահանայից պէս ծխատէր չեն ։ Իմացա՞ք ։ Հասկնալ ու չի հասկնալ ձեւացնելը չեմ կարծեր որ մեր Ջուղայեցին բարձրացնէ . . ։

Արդ, թո՛ղ անհոգ ըլլայ մեր բարեկամը, որ հայ ժողովուրդը՝ անէծքի ենթարկուած չէ՛, ըստ Մայր-Մաշտոցի եւ Ս . Հայրապետաց ։

Ուրեմն դուք ալ խնայեցէք, եւ սըխալ հասկնալով ու մեկնելով՝ կրօնական արտաքոյ գաղափար մը մի աւետարանէք ու տարածէք ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Վաղը, Բերա, Բօնքօրտիայի մէջ, ժամը 7½ին, Մնակեան էֆ .ի Օսմանեան Թատերական խումբը պիտի ներկայացնէ «Սէրժ Բանին» ընտանեկան տրամ մը, ծանօթ վիպասան Ժորժ Օնէի գործէն քաղուած, ի նպաստ խումբին դերասանուհիներէն՝ Տիկ . Սաթենիկի ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԼՕՆՏՐԱ, 14 Նոյեմ . — Պօէրլէր՝ Ինկիլիզլէրտէն էհէմմիյէթլի մըգտարտա էրզագ վէ միւհիմմաթ զապթ էյլէմիշլէր տիր ։

— Վէրինիճէա ճիվարընտա էհէմմիյէթլի պիր մուհարէպէ վուգու պուլտուղը խապէր վէրիլմիշ իսէ տէ, տահա Թաֆսիլաթ ալընամամըշ տըր ։

— Հարպիյէ նազըրը Մ . Պրօտրիգ պիր նութգ իրատ իտէրէք, Ճէնուպի-Աֆրիգա մուհարէպէսինին պու գատար ուզուն սիւրմէսի՝ Ինկիլիզլէր Թարաֆընտան Պօէրլէր հագգընտա էհի մուամէլէ օլունմասընտան իլէրի կէլտիեինի՝ վէ հիւքիւմէթ՝ Պօէրլէրին մուգավէմէթ գօլունը գըրմագա գարար վէրտիեինտէն, եէնիտէն իմտատ ասքէրլէրի կէօնտէրէճէեինի պէեան իթմիշ տիր ։

— Ինկիլթէրատա ֆուրթունալար տէվամ իտիեօր, հէր եէրտէ չօգճա գազա վագի օլմըշ տըր . գազալար բէք չօգ տըր ։

— Ինկիլթէրա վէ Սգօչիա սահիլլէրինտէ զուհուր իտէն գասըրկալարտան 126 քիչի Թէլէֆ օլտուղու պիլտիրիլիեօր ։

ԲՕՏՍԱՄ . — Բօյսամա կէլմիշ օլան Մօնագօ Բրէնսի՝ Ալմանիա Իմբէրաթօրը հազրէթլէրինէ միւսաֆիր օլմուշ տըր ։

ՊԷՐԼԻՆ . — Ինկիլթէրանըն հիմաեէսի ալթընտա պուլունան Զէնկիպար վէ Բէմպա ատալարընըն Ինկիլթէրա Թարաֆընտան Ալմանեաեէ Թէրք իտիլէճէեի րիվաեէթ օլունուեօր ։

— Գրիւբ ֆապրիգասընըն սահիպի Բիլ Պահրիյէ տէսթկեահընըն ալէաթ վէ էտէվաթ Թագըմլարընը իքմալ իթմէք մագսատըյլա 25,000,000 մարգլըգ պիր իսթիգրազ ագտ իթմէեէ գարար վէրմիշ տիր ։

ԼԱՅԲՑԻԿ . — Իֆլաս իտէն Լայբցիկ պանգասընըն ալաճագլըլարընա եիւզտէ օթուզ վէրմէսի սէնտիքլէրճէ գարար ալթընա ալընմըշ տըր ։

ԲԱՐԻԶ . — Չին Թազմինաթը իլէ Թէէմին օլունան իսթիգրազ բրօմէսի հագգընտաքի բաբօր՝ պիւտճէ գօմիսիօնը Թարաֆընտան մէպուսան մէճլիսինէ Թագտիմ օլունմուշ տըր ։ Պու բաբօրտա Չին գամպիալի ճէմիյէթլէրի Թարաֆընտան իսթէնիլէն Թազմինաթտան վազ կէչիլմիշ տիր ։

ՍԱՎԼԷԹ - ՇԻԼՏՍ . — Ինկիլթէրանըն Շիլտս լիմանընտան Ալմանեանըն Բիւնիկսպէրկ լիմանընա կիտէն պիր Ալման վաբօրը՝ պաթմըշ վէ Թայֆէսինտէն 3 քիշի պօղուլմուշ տըր ։

Պու սապահ Էմին Էօնիւնտէ սաթըլան սէպզէնին Շէհր Էմանէթը ճէտվէլինտէն մաթպուսըզա Թէպլիղ օլունան ֆիյաթ ճէտվէլի .

Ծըն- էչ-		[illegible]	ղ.	բր.
Պարպունիա	—	1	1	20
Եէշիլ աճը պիպէր	—	1	1	10
Եէշիլ Թօբարլագ պիպէր	—	1	—	30
Զալը ֆասուլիասը	—	1	3	
Լահանա	—	1	—	16
Սպանագ	—	1	—	17
Այիչէ գատըն ֆասուլիա	—	1	1	10
Գըրմըզը տօմաթէս	—	1	1	20
Եէշիլ »	—	1		20
Սազըզ գապագը	—	1	1	15
Քէրէվիզ		1		10
Պօսթան բաթլըճանը		—	—	
Պաչ »		100	10	
Օրթա »		100	11	
Թօրաճ »		100	07	—

Պալէատէքի ֆիաթտան զիեատէ սաթան օլուր իսէ օ միսիլլու հագգընտա մուամէլէի ճէզաիեէ իճրա օլունմագ իւզրէ Շէհր Էմանէթինէ վէ տաիրէի պէլէտիեէ միւտիր վէ մէվգը միւֆէթթիշլէրինէ միւրաճաաթլէ պէեան օլունմասը իլթիմաս օլունուր ։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՐԷՔԵԱՍԸ
ՊԷՕՅԻՒՔ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՓՕԶԻԹՕՍԸ

Սթամպօլտա Սուլթան Համամընտա Թօբալեան խանընտա Ն° 24

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա էն էսքի վէ էն զիեատէ էմնիյէթլի վէ չէօհրէթլի օլան Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընըն էսքի նամ վէ չէօհրէթ վէ իւնվան վէ մէքեանը ասլա Թէպտիլ օլունմամըշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ . Էրմէնեան պիր գաթ տահա իւզպիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի իսթիգմալ իլէ միւֆթէխիր տիր ։

Թօբալեան խանընտաքի մաղազա միւսթախտէմլէրինտէն պազըլարընըն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ խիմէր իլէ միւճէատէտէն աչմըշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընըն՝ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ գաթան իշթիրաք վէ միւնասէպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմատըղընտան, միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իղֆալ օլունմամալարագ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլէրի Թավսիէ վէ իլան օլունուր ։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ում. տիւն ազգ. գօբ.	25—35
» » » էն եիւքսէք	25—38
» » » էն աշաղը	25—35
Րումէլի չըմէն. ազգ. գընա.	99—50
» » էն եիւքսէք	99—75
» » էն աշաղը	99—50

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Րէժի ագսիօնը Օս. լիր.	13—25
Սիկարէթ Ա.	—87
» Բ.	—45
Թրամվայ	5—70
Ժուխանա	1—50
Օպլիկասիօն Թրամվայ	483—
Ասիւրանս	3—72
Գրէտի Ժէնէրալ	0—10
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	0—12
Լօրիօմ	52—
Պանգ Նասիօնալ տը Կրէգ	403—
Թրանսվաալ	73—50
Րըսթըմ Թահվիլաթը	465
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	263—
Անատօլը շըմ. ագսիօնը	9—08

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	98—20
Ինկիլիզ լիրասը	110—07
Ֆրանսըզ ալթունը	87—27
Բօլ	90—20
Գրէմից ալթունը	51—07
Գարպօն գայմէսի	8—58

ԵՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 14 Նոյմբ.

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	91—81
Օսմ. էսհամը աչըլըք	23—65
» գաբանմը	23—62
» » Բ	49—25
« » Գ	25—50
Օսմանլը Պանգասը	10—75
Մըսըր Տուլ. մութթահըտէ	106—
Պուլկար իսթիգրազը	83—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—325

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	109—35
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—82
Ֆիօրէն Մանսա	——
Վիէննա չէքի (գուբօն)	——

Բարիզ 14 Նոյմբ.

Ֆրնս էսհ. 4% ֆր.	100—82
» » 4½ %	101—02
Եէնի Օսմ. էսհամը աչըլըք	23—80
» » գաբանմը	23—82
Րումէլի չըմէնտըֆէրի	100—75
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	298—
» Պանգասը	517—
Գրէտի Լիօնէ	977—
Իթալիա էսհամը	99—20
Բաիօրիթէ Թիւրք	492—
Օսմանիյէ	450—
Տուան Օթօման	515—
Սբանեօլ	70—15
Թրանսվալ	76—
Գամպիօ 3 այ վատէ	105—
Գրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	—

Պէրլին 14 Նոյմբ.

Րումէլի չըմէնտըֆ. (մարգ)	99—50
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	22—235

Վիէննա 14 Նոյմբ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—10
Րումէլի չըմէնտըֆէրի ֆր.	95—
Օսմանլը Րէժի ագսիօնը	270—

ԴԱՏԸ ԳԻՒՂԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանզումէ՝ Դատը գիւղ, եկեղեցիին դիմացը Զպուքճեան դեղարանը կը գտնուի ամէն ատեն, ուր կրնան դիմել նաեւ բաժանորդագրուիլ փափաքողները ։

Մօտէքէօյէն բաժանորդագրուիլ փափաքողներ, Թող հաճին դիմել Սթասիոն փողոց Ջրավաճառ Յակոբ աղայի ուրկէ կրնան բաժանորդագրուիլ ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրէնով ։

ԿԵԱՆՔԸ

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԷՋ

[illegible]։ Ո՛չ, խաբուսիկ է ան։ Երազանքի, ըղձանքի սուտ կեանքէն վերջ, իրական կեանքը կայ, ուր հըմայքով չէ որ թաղուած կը մնայ Գատըգիւղցի երիտասարդը։ Արդէն գիւղը, իր զուարճութեան տաղտկալի անկիւններուն մէջ, լայնօրէն չի մխիթարեր զբօսանքի ծարաւի հոգիները։

Հա՛րկ է քննել, ներադիտել թէ ինչ տեսակ կեանքով մը կ՚ապրին անոնք։ Թերեւս այո՛։—Ամրան, անոնք որ բաթեկեցիկ են, գիւղ մը կ՚երթան օդափոխութեան։ Միջակ դասակարգէն ոմանք ալ անոնց կը հետեւին քիչ մը… քրտնելով, իսկ մնացեալները, գիւղը կը մնան կամ կիրակնօրեայ… կէս օդափոխութիւն մը ընելու համար արեւոտ առտուներուն (որովհետեւ անձրեւոտ առտուները մահուան սարսուռին համանիշ են այս զուարճասէրներուն համար) շոգենաւ կը նստին Կղզիներէն կամ Վոսփորի գիւղերէն մէկը այցելելու, իրիկունը կամ յաջորդ առտուն վերադառնալու սահմանաւ։ Եւ այս ամէնը, իրենց չարչարական խոնջէնքը մոռնալէ եւ կազդուրուելէ ետք՝ իրենց Եսը գոհացնելու համար…։

Ահա ցայտուն կողմը՝ իրենց [illegible]։ Բայց գիւղը թափուր չի մնար։ Մոտա, Մէօհիւրտար իրենց մասնաւոր հրապոյրները ունին, մանաւանդ լուսնակ գիշերներուն։ Եւ երազամոլներէն անոնք որ այդ խորհրդաւոր վայրերը կը նախասիրեն, իրենց քայլերը հոն կ՚ուղղեն, իրիկուն կամ գիշեր, մինակ կամ բարեկամի մը հետ, շարունակելու համար իրենց երեւակայոտ անրջանքը զոր տափակ օրուան մը աշխատութիւնները ընդհատեր էին…։

Ու հոդ, ծառերուն թաւ շուքին տակ կամ մինակ ժայռի մը տակ նըստած, կը խօսակցին անոնք։ Բնութիւնը կը հրապուրէ, կը կախարդէ զիրենք։ Յաճախ հոդ են, երազո՜ւն, զմայլո՜ւն։ Կը խօսին, կը մրմնջեն, կը լսեն, կ՚ապշին, կը պչնուին ու կ՚երգեն։

Անդին կէս-զգայուններ նստած են սեղաններու առջեւ։ Բուն «անբիծան-բու(՞)» կեանքը ապրողները։ …Մոտան այդ պահուն զգլխիչ է։ Շարժում, լոյս, կեանք։— Իրենց պաղարիւն արտայայտութեամբ դէմքին վրայ՝ դրոշմուած դժգոհութիւն մը։ Գիշերը, Պէլ Վիւ, Բալթալիմանի սարքած «ժան կօնեօ» պարահանդէսին պիտի երթան։— Գարեջուրի գաւաթները կը պարպուին, կրկին լեցուելու համար։ Կը լեցուին կրկին պարպուելու համար։ Եւ այսպէս յաջորդաբար։

Հիմայ տարիքնին 20-25ի մէջ կը խաղայ։ Բայց աւելի կ՚անցնի, սկսած են մաշելու։ Ո՜հ, այդ մաշումը…։ Ամբողջ խմատասիրական էջ մը, հոգի մը, հեգնութիւն մը կայ այդ ճակտի կնճիռին, այդ աչքի սեւաւոթին սլացիկ տրտմութեան մէջ։

Քիչ մը անդին՝ ուրիշ երիտասարդներ՝ անգոյն դէմքով, ծանր նստուածքով ու լռիկ։ Կը ներխուժեն։ Սեղանին վրայ օղի եւ գարեջուր։ Իրենց դիմացը, անդին, հեռո՜ւն, Ֆանարաքին, իր ձիւնափայլ փարոսով եւ հեռակայ աւիւնքին դէպի իրենց կանչելով։

Ասոնք զինակցողներն են այն վայրագոյն կեանքին որ իրենցմէ խուսափած է. լուսաւոր կեանքին՝ որ ալ չկայ, իրենց զեղծումներուն ու չուայտութեանց պատճառաւ։ Գաւաթ մը գարեջուրի փրփուրին պէս որ կը ցնդի, անցած է հրապոյրը իրենց երիտասարդի հրայրքոտ ուժին…։ Այդ գիշերիկ կոթողին՝ դառն պարտասում մը կը մնայ հիմայ, խորտակուած առողջութեամբ մը՝ խոպոպիք դարձած ծոլոտն քմայքներուն որոնք ամէն օր անոր թերթերէն կը խլեն, կը տանին։

Այսպէս, իրենց սպառումի կեանքին մէջ, կը տառապին այդ արդէն ծերանալ սկսող երիտասարդները։ Մօտի ճերմակ թելեր, որոնք պիտի բազմապատկուին վաղը, այսօրուընէ փութացած են տարածուիլ քունքերուն վրայ։ Նայուածքնին, արդէն, լռին խոստովանութիւն մըն է իրենց այլուրի գաղափարին, կարծես հրճուալից, անհաւոր վայելքի մը կը ցանկան, վայելք մը ուր երազուած կինն ու դրամը գան ոսկեզօծել իրենց յոգնած զանկն ու սիրտը,…։ Ու յամառ, անձկագին ըսպասումի մը մէջ, դեռ կը համբերեն…։

* * *

Ինքնախաբէութեան ու համակերպութեան վարժ հոգիներուն համար գիւղիս զբօսական կեանքը այնքան տըխուր չի նկատուիր։ Բայց անոնք որ վոյաժի սիրահար են, Գատըգիւղը հազի՛ւ կը յիշեն իրենց տարփային վաղքերուն ու արշաւանքներուն մէջ, հակառակ իր… «անուանի հմայքին»։ Ամենէն քիթթուածային զբօսավայրը՝ Մոտան անգամ այնքան չի հրապուրեր զիրենք։ Շաքիկան է Մոտայի կեանքը, կիրակի իրիկուան մը դէմ, շքեղ վերջալոյսի մը առեն մանաւանդ։— Իսկ Մէօհիւրտար որ առաջնութիւնն ունէր ատեն մը բոլոր զբօսարաններուն վրայ, ա՛լ բոլորովին կորսնցուցած է իր երբեմնի փայլուն հանգամանքը։ Արդուզարդերու ճոխութիւնը ու հրապոյրի շռայլութիւնը որ կը տիրէր հոն՝ անցեալ մըն է ա՛լ, ուրկէ յիշատակներ կը մնան միայն…։ Հոս կը գտնեն այսօր՝ անոնք որ մենութիւնը կը սիրեն, աղմուկէն, ցոյցէն, ցուցամոլութենէն կը սոսկան,.. զոր օրինակ վարժարանիս Պատ. Հոգաբարձութեան անդամներէն ոմանք, ո. ո ք հոդ, սաղարթախիտ ծառերուն տակ կ՚երթան առանձնանալ, դպրոցին վիճակին վրայ խորհրդակցելու համար։

Աւելորդ է յիշատակել աւելին։ Եւ արդէն չարժեր ակնարկել ան խել մը ուրիշ զբօսատեղիներուն ուր այլազան բարքերու համախմբում մըն է որ կը տիրէ։ Նրբաճաշակ զբօսասէրը շատ հաճոյք պիտի չզգար այդ անկիւնները այցելելով, ուրիշ խնդիր թէ քմահաճոյք մը օրին մէկը զինքը հոդ մղէր։

Առանց քննելու Գատը գիւղի երիտասարդին «վերապահուած ժամանցները»՝ կրնանք արագ ակնարկ մը նետել իր գիշերային կենցաղին վրայ, ամբողջացնելով այսպէս կարելի եղածին չափ՝ իր նախասիրութեանց հաճելի կամ տխուր կողմերը։

Հոս՝ այս կէտին՝ ճաշակները կը տարբերին։ Ոմանք օրուան լրագիրներուն ներքին լուրերը կը կարդան. ուրիշներ Բէյթոնին (Հայ օրիորդները չըմանա՛ն… անոնք բռնուած են մանաւանդ այս ներկի … մոլութենէն) Մաս մըն ալ կայ որ ճա՛շելուն պէս կը նետուի անկողին։ Քանի մը հոգիներ դուրս կ՚ելնեն պտոյտ կը կատարելու ծովեզերքը կամ այլուր եւ կամ ընդունուած այցելութիւն մը փոխարինելու։ Աւելին ուրիշներ կան, գրեթէ պատանիներ, որոնք տարբեր կերպով կը մըտածեն. անոնց համար քունը, պտոյտը կամ թերթօնի ընթերցումը հրապոյր չունին։ Պէյօղլուէն վերջ թղթախաղ. այս զոյգ մը խաղերուն միջեւ բաժնուած են միայն իրենց գիշերային զուարճութեան ժամերը։ Ըմ՛նք թէ ընտանեկան այդ յարկերուն տակ, կը գտնուին այնպիսիներ ալ որոնք թերթերուն մէջ եկեղեցիի եւ դպրոցի մասին գրուածներ փնտռելով ու կարդալով կ՚զբաղին, մանաւանդ երբ ժամանակին թաղական կամ հոգաբարձու են եղած բախտին մէկ քմահաճ անակընկալովը եւ ամուլ շրջաններ միայն բոլորած։ Վերջապէս, զբօսատեղիի եւ տունի ժամանցներու միջեւ կիսուած պահեր են որ կ՚անցնին գրեթէ միօրինակ եւ անհրապոյր՝ որոնք Գատը գիւղցի երիտասարդին դուրսի կեանքն ու ներկենցաղը կը կազմեն։

ՄԵՂՈՒ

Գատըգիւղ

ՈՆՈՓՐԻՈՍ ՊԱՂՊԱՂԱԿԵԱՆ

[illegible]

Ծիշդ երկու շաբաթ ճաշու եւ կեանքի մէջ օրօրուեցայ։ Շատ մը բժիշկներ անկողնիս շուրջը բոլորուեցան հօ՛րհեններու պէս՝ մտածելով թէ իրենցմէ ո՛վ պիտի յաջողէր մեռցնել զիս ամէնէն առաջ։

Մէկը ըսաւ ինքնավստահ շեշտով մը.

—Հազիւ այս գիշերը կը հանէ։

Միւսն ալ աւելցուց՝ տունեցիները մխիթարելու համար.

— Է՜հ, պէտք է համակերպիլ, կեանքի օրէնքը այս է։

Ուրիշ մըն ալ մըլտաց.

—Ամէնքս ալ կանուխ թէ ուշ այդ ճամբէն պիտի անցնինք։

Տէրտէր մը վրաս Աւետարան մը կարդաց — կամ մրթմրթաց — անանկ լեզուով զոր միմիայն ինք հասկնալու մենաշնորհը ունէր, եւ ընթերցումէն վերջ սկսաւ մտահոգ դէմքով չորս դին նայիլ՝ հասկնալու համար թէ ո՛րկէ պիտի ծագէր… առաւօտ լուսոյ, աւետագին արդար…

Բժիշկներուն յուսահատելուն վրայ, ամէնէն սրտակից բարեկամներէս մէկը գնաց քահանաներու հետ սակարկելու. ուրիշ ամէնէն մտերիմ ընկերներէս մէկը դագաղս գնելու վազեց. ուրիշ մըն ալ մահազդին գինը հասկնալու համար շունչը տպարան մը առաւ։

Մարդ իր ճշմարիտ բարեկամները ճանչնալու համար անգամ մը մեռնելու է։

Քովս շարունակ կտակի խօսք կ՚ընէին, հասկցնելու համար թէ կտակս շինել պէտք էր։ Գլխաւոր խմբագիրները՝ օրը երեք անգամ, առտու, ցերեկ եւ իրիկուն, տունս կ՚երթային կու գային՝ նախ իմանալու համար որ մեռա՞ծ եմ թէ ոչ, իսկ երկրորդ՝ վրաս կենսագրական նօթեր հաւաքելու եւ ո՛ր ամբոյին սիրունդէն բղխած ըլլալս հասկնալու նպատակով եւ մեծ հետաքրքրութեամբ կը հարցնէին թէ ես բէ-ւէը դդալո՞վ կ՚ուտէի թէ պատառաքաղով (անշուշտ այս խիստ կարեւոր կէտը՝ իրենց կենսագրականներուն clouն պիտի կազմէր)։

Բայց, ամէնուն ուրախութիւնը փորը մնաց, եւ ես ողջնցայ, ինչու որ դեռ քաշելիք ունէի։

Միամսեայ հիւանդութեան մէջ շատ մը լուծողականներ առի, որոնք չկրցան սակայն սէրս լուծել։

Վերժինի հոգուն ճաշակած փառաւոր ծեծս՝ անոր մասին տածած սէրս անգամ մըն ալ կրկնապատկեց։ Խելքս միտքս — որչափ որ մնացած էր— հոն էր, հո՛ն, Բանկալթի, այն երիցս երանելի տունը, որուն դրան առջեւ քիչ մնաց մորթս ու ոսկորներս ձգէի։

Անկողնէն ելած օրս իսկ որոշեցի նամակ մը գրել անոր, նամակ մը՝ որուն մէջ պիտի խոստովանէի անզուսպ անդիմադրելի սէրս։

Առի առջեւս հայերէն բոլոր հին ու նոր բառարանները, Դուրեան մը, Մաշտոց մը, Պէշիկթաշլեան մը, Սաղմոս մը… եւ արտադրեցի սիրազեղ ու հոգեցունց նամակ մը, որուն Տիկին Սէվինէ պիտի նախանձէր եւ որուն մէջ գործածած էի հայերէն լեզուի բոլոր բայերը։ ածականները, գոյականները, շաղկապները, դերանունները, հոգեշաղկապ շաղկապները, ևն. ևն.։

Նամակը գնաց հասցէին եւ սրտի այն ինչ բաբախումներով, տրոփումներով, թափառուքներով, դողերով, վախերով, սարսափներով ու սարսռումներով սպասեցի նամակիս պատասխանին, որ — չեկաւ։

Ես Վերժինին համար ծեծ կերած էի, մեռնելու մազ էր մնացած, եւ կը մտածէի թէ անիկա արդեօք հիմա ո՛րչափ կը յոխորտանար իր ընկերուհիներուն քով որ երիտասարդ մը ի՛ր սիրուն կեանքը զոհել ուզած էր։

Սակայն պատասխանին ուշանալը հոգիս կը վրդովէր. ինչո՞ւ չէր պատասխաներ, ինչո՞ւ, ինչո՞ւ…

Այս տանջանքիս վերջ մը տալու համար, որոշեցի անոր ծնողքին դիմել, յայտնել անոնց սէրս ու մտադրութիւնս։

Եւ այն օրը որ Վերժինենց դուռը զարկի՝ մարմնիս բոլոր թելերը միասին կը թրթռային։

Դուռը բացողը նոյն ինքն էր, Վերժի՛նը։

Երեսս նայեցաւ, սկսաւ խնդալ. ասիկա դէշ նշան չէր։

—Օրիորդ Վերժին, ձեր մայրը կ՚ուզեմ տեսնալ։

—Հրամմեցէք, կրնաք տեսնալ։

Ըսաւ եւ զիս առաջնորդեց սենեակ մը ուր տարիքոտ կին մը, փոթողը կապած ու բազմոցին վրայ ծալլապատիկ նստած՝ ամուսնին ծակած գուլպաները կը կարկտէր,

Վերժին ներկայացուց զիս.

—Պաղպաղակեան էֆէնտի… մայրըս…։

Եւ դուրս ելաւ միշտ խնդալով։

Վերժինին մայրը՝ կամաց մը ձեռքի գուլպան քովը դրաւ եւ ակնոցին զոյգ մը ապակիներուն ետեւէն՝ գլխուս մազերէն մինչեւ կօշիկիս ծայրը անգամ մը զիս չափելէ ետք՝

—Նստեցէք, ըսաւ անանկ ձայնով մը որ վախտուն զարուններ կը բուրէր։

Փայտէ աթոռի մը եզերքը նստայ՝ վարժապետին առջեւ ելլող յանցաւոր աշակերտին պէս.

Առաջին քաղաքավարական բանաձեւերէ ետքը,

Վերժինին մայրիկը լսեց որպէս զի առաջին անգամ եա՝ այցելութեանս շարժառիթը յայտնէի։

Ո՛վ կարդացող, երբեք այս տեսակ պարագայի մը մէջ գտնուա՞ծ ես.—ատենաբան եղիր, քարոզիչ եղիր, փաստաբան եղիր, ինչ կ՚ուզես եղիր, դարձեալ ցնդած պառաւ մամիկի մը առջեւ լեզուդ կը կապուի։

Ծիգ մը ըրի։

—Տիկին ըսի, նախ եւ առաջ ինքզինքս ներկայացնեմ. թէեւ ձեր աղջիկը զիս ներկայացուց արդէն, բայց մի միայն անունս գիտնալէ ինչ կ՚ելլայ։

Վերժինին մայրը այս յառաջաբանէն բան մը չհասկցաւ։

—Ես, շարունակեցի, հարուստ եմ. հայրս մեռած օրը զիս իր մէկ հատիկ ժառանգորդը թողած էր, չեմ աշխատիր, որովհետեւ աշխատելու պէտք չունիմ, քանի որ կրնամ միայն եկամուտներովս ապրիլ եւ հինգ վեց ընտանիք ալ ապրեցնել։

Դիտեցի թէ այս խօսքերուս վրայ Վերժինին մայրը—թէեւ միշտ լուռ— ուրիշ աչքով սկսաւ ինծի նայիլ եւ նըստած տեղը քիչ մը շտկուեցաւ։

—Հիմա բուն խնդրին գանք։ Ես ձեր աղջիկը՝ Օր. Վերժինը առաջին անգամ ըլլալով երեկոյթի մը մէջ տեսայ եւ սիրեցի եւ կ՚ուզեմ հետը ամուսնանալ, ահա ասոր համար այսօր ձեզի դիմեցի գիտնալով թէ միայն ձենէ կախում ունի կեանքիս երջանկութիւնը կամ դժբաղդութիւնը։

Պառաւը անմիջապէս չպատասխանեց։ Սկսաւ մտածել։ Աննկարագրելի ահուդողով մը դատավճռիս ելլալուն կը սպասէի։

Վերջապէս հաճեցաւ խօսիլ.

—Զաւա՛կս, ընթացքդ շատ գովելի է. դուն իմ աղջիկս կը սիրես կոր, հետը ամուսնանալ կ՚ուզես կոր. շատ լա՛ւ. ես իմ հաւանութիւնս կուտամ։

—Ինչ, պոռացի ուրախութեամբ, դուք կը հաւանի՞ք…։

—Կեցիր, զաւակս, կեցիր, ամէն բան ինձմով չի վերջանար։ Վերժին զարմանալի աղջիկ մըն է. անիկա չուզեր որ ես իր գործերուն խառնուիմ. արդէն մինչեւ հիմա մէկ քանի ուզողներ ելան. ամէնքն ալ մերժեց. չեմ ուզեր անգամ մըն ալ պղտիկ ինալ։ Դուք իրեն հետ խօսեցէք, համոզեցէք, ինչ կ՚ուզէք ըրէք, աղջիկս այս տեսակ բաները ինէ աղէկ գիտէ. ան գըրող կարդացող է…

Եւ դուռին մօտենալով՝ կանչեց

—Վերժի՜ն… Վերժի՜ն…

Կը դողայի… կը դողդղայի… նըման այն դատապարտեալին որ գլուխը կիյոտինին տակ կը դնէ։

Ցանկարծ երեւան ելաւ սրտիս սիրածը, հոգիիս հուրը, կեանքիս արեւը։

—Ի՞նչ է, մայր, ինչ կ՚ուզես։

—Տե՛ս էֆէնտին ինչ կ՚ըսէ։

Այս ըսաւ ու դուրս ելաւ՝ զիս մինակ թողլով անո՛ր հետ որուն մէկ «այո՛»ին համար պատրաստ էի ամբողջ կեանքս տալ։

Մինա՛կ էինք, մինա՛կ։

Ներսիդիէս խեղդի պէս անոր վիզը պլլուելու խոլ բաղձանք մը կը զգայի, բայց, բարեբաղդաբար… Ս. Ցակոբը մօտ էր։

—Պաղպաղակեան էֆ., ինծի ըսելի՞ք մը ունի՞ք, հարցուց վերջապէս Վերժին։

—Այո՛, օրիորդ, շատ կարեւոր ըսելիք մը, կակազեցի խեղճ ու կրակ ձայնով մը։

—Արդեօք ինչ է ձեր այդ շատ կարեւոր ըսելիքը։

—Ձեզի… ես ձեզի…

—Շարունակեցէ՛ք։

—Ձեզի… նա… նամակ… մը…

—Այո՛, դուք ինծի նամակ մը ղըրկած էիք… քանի որ չէք խօսիր, ես ձեր ըսելիքը ամբողջացնեմ.

—Ուրեմն նամակս ընդունեցի՞ք։

—Ընդունեցայ։

—Ուրեմն կարդացի՞ք… կարդացի՞ք…

—Չկարդացի։

—Չկարդացի՞ք… ուրեմն չէ՛ք գիտեր թէ ես ձեզի համար…

—…Թէ դուք ինծի համար հոգի կուտաք, թէ զիս կը սիրէք, կը պաշտէք, թէ ինծի համար կեանքերնիդ զոհելու պատրաստ էք, թէ… թէ… ատանք շատ լաւ գիտեմ եւ այս բաները հասկնալու համար ձեր նամակը կարդալու հարկ չկար…

—Հա՛րկ չկա՛ր…

—Այդ տեսակ շա՛տ նամակներ ընդունած եմ…

—Վերժին, կ՚աղաչեմ, մի տանջէք զիս… ես անկեղծօրէն ձեզ կը սիրեմ եւ ձեզի հետ ամուսնանալու պատրաստ եմ։

—Նայինք ես պատրա՞ստ եմ։

—Վերժին, ես ձեզի երջանիկ կ՚ընեմ… հարուստ եմ… մի՛ մերժէք զիս…

—Կը մերժեմ…

—Որչափ անգութ էք… պիտի մեռցնէք զիս…

Կ՚աղաչէի, կը պաղատէի, կուլայի.. բայց անիկա անզգայ ժայռի մը պէս կը մնար միշտ, քարէ կտոր մը ըլլալու էր անոր սիրտը։

Մէկէն ի մէկ իմ կողմս դարձաւ։

—Պաղպաղակեան էֆ. ըսաւ, զիս կը սիրէք եւ իմ սիրոյս համար ամէն բանի պատրաստ էք, չէ՞…

—Ըսէ՛ք, հրամայեցէ՛ք եւ պիտի տեսնաք թէ ինչպէս պիտի հնազանդիմ։

—Ես ձենէ այնչափ վիպական զոհողութիւն մը չպիտի պահանջեմ, դուք ինծի հետ ամուսնանալ կ՚ուզէք, բայց, իմ իտէալս տարբեր է. ես կ՚երազեմ գրագէտ կամ բանաստեղծ ամուսին մը եւ մինչեւ որ այդ ամուսինը չգտնամ, երբեք չպիտի ամուսնանամ։ Արդ, եթէ դուք զիս իրօք այնչափ կը սիրէք, վէպ մը, քերթուածներու հաւաքածոյ մը հրատարակեցէք, այն ատեն ապահով եղէք որ ես ալ փոխադարձաբար ձեզ պիտի սիրեմ, պայմանաւ որ հաւնիմ ձեր գրածին։

Ե. Թ.

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ

Եէմէնի եւ այլ յիշուած քաղաքներու ամենալաւ ԹԷՅԵՐԸ բերել տուած եմ։ Ձմեռուան այս ցուրտ օրերուն շատ յարմար կու գայ ստամոքսներ տաքցնելու։ Անարատ եւ մաքուր։

Դիմեցէ՛ք անգամ մը միայն, ու յետոյ փոյթ… պիտի վազէք ինքնին։

Այս տեսակ գործերու մէջ իմ ունեցած բազմամեայ փորձառութիւնը կը բաւէ երաշխիք մը ըլլալ սիկարի թըղթին եւ թէյին աղնուութեան։

Կը ծախուին՝

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՉ

ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

Իզմիր, Բէշըրմալճըլար-Պաշը

ՅՈՎՍԷՓ ԷԼԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

Վաճառատունը։

«ՄԱՆՁՈՒՄԷ»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ՄԱՐԶՈՒԱՆ.— Աւետիս էֆ. Կիւլպէնկեանի դիմելով կարելի է «Մանզումէ»ի բաժանորդ գրուիլ։

ԽԱՐԲԵՐԴ.— Կարապետ էֆ. Մուսեղեան Եփրատ Գոլէճ, նոյնպէս բաժանորդ կ՚արձանագրէ։

)(36)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆՁՈՒՄԷԻ ԷՖՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՑԻՆ ԿԵՆՑԱՂԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ը.

Բէրուզ հանըմ դէպի խոհանոց առաջնորդեց ամուսինն որ ձուկը, միսը, նպարներն ու զանազան ըմպելիները չէշէրը-տեսնելով.

—Ան ի՛նչ է, գոչեց բարկութեամբ, ո՞վ է տեսեր ասանք։

—Բա վո՛ւշ, սուս եղի, հիմա վերէն կը լսուի։

—Ես ծածուկ բան չունիմ, ամէն մարդ թող լսէ. իմ ճակատս բաց է. ըսէ տեսնեմ ի՛նչ են ասանք։

Բէրուզ կատարեալ համարձակութեամբ օղին լեցուց եւ պատառ մը հացի վրայ առատ խաւեար քսելով,

—Ձի խմած չեմ ըսեր, գոչեց այնպիսի ձեւով մը որ Թեւֆիկ աղան ձեռնթափ ըրաւ։

—Ա՛ռ, հայրի՛կ մի՛ջամտեց Ֆլօրա, մարս մի կոտրեր։

—Վա՛յ խէրերնիդ անիծեմ մալտաց գարեջրին ու օղին առնելով ամուսնոյն ձեռքէն,

—Կնիկ, թէ որ ինծի հետ խաղի ելլալ է միտքդ նէ, ըսաւ, սա աչքս աղէկ նայէ։

—Բա՛ Տէ՛ր ողորմեա, աստար վախիլթէ ինչ կայ ու կազան ըլլալդ չիյտեմ աէ՛ նոր պիտի հասկնամ զա՛նէր,

Թեւֆիկ աղա ուրիշ պարագայի մէջ գուցէ շարունակէր ընդդիմութիւնը սակայն օղին առջեւ չկրցաւ պահել խոժոռութիւնն ու բաժակը պարպեց։

—Բա՛ ինչ իշու պէս կայնէր կը նայիս, ըսաւ Բէրուզ՝ աղջկանը, չի գա՞ս, հօրդ ձառքը չի պագնի՞ս։

—Էյլէնճէ՞ պիտի ըլլանք շունչանորդի՛ սաստեց Թեւֆիկ, չէ նէ մի Թեւֆիկը մնաւ դիմանաք կոր. հիմա չի պագա՞ւ ձա՛ռքս։

—Ա՛ս պաշխա բան է։

—Ի՛նչ բան է, չըսե՞ս։

—Անդք լաւ Թեւֆիկ աղա, տարօսը մէկալ զաւկըներուդ ալ ըլլայ, Աստուած քուկին քէսէիդ ալ պօլ պէքէթ տայ, աղջկանդ խըսմէթ մը ելլաւ,

—Է՜, դուն ալ թէֆթէճի Մարեանէէն ստակ վերցուցիր գացիր ասանք առի՛ր որ խնամիներուդ կերցունես հա՛, հայտէ՛, տիրոջը ղրկէ սանոք տեսնամ, հայտէ՛, չէ նէ հիմա կրակներու կայրեմ ամէնքնիդ ալ, պիտի չամչցածներ ձեզի, մէկ մ՚ալ իմին քիթիս խնդալու ելեր էք հա՛։

Թեւֆիկ այնչափ գրգռուած էր որ ամուսինը խոհեմութիւն սեպեց վայրկեան մը լռել, յետոյ, ցած ձայնով.

—Բա ծալմ ոտքդ պագնեմ Թեւֆիկ աղա։

—Անդին կորսուէ՛ կալաչ պերան։

—Բա արեւուդ համար ըլլայ խօսքիս սօնը առ ա՛է ետքը գլխուս տասը հատ ալ զա՛րկ։

Բէրուզ հանըմ վայելուչ ձեւով մը պատմեց թէ, ինչպէս սէր կապած էր Օննիկ Ֆլօրայի՛ն, թէ որչափ կը սիրէր զայն, թէ իրենց փեսան գնած էր այս ուտելեղէնները եւ թէ շատ պատուաւոր երիտասարդ ըլլալով, այսօր անձամբ եկած էր աղջիկանը ձեռքը խնդրելու։

Օննիկ վերը առանձնութենէն կը ճաթէր, ձանձրոյթը տաղտուկի փոխուած էր եւ եթէ քիչ մըն ալ Ֆլօրա յապաղէր, պիտի ձգէր հեռանար տունէն. Թեւֆիկ աղայի պոռչտուքները այնչափ սաստիկ էին որ ամբողջ տունը դրաւած էին։ Օննիկ արդէն վարժ այս կարգի տեսարաններու, կը կռահէր որ ինքն էր դարբինին եւ ամուսնոյն կռիւի առարկան, ուստի ժամ առաջ վերջ տալու դիտումով սանդուխներէն վար իջաւ ու խոժոռադէմ Թեւֆիկ աղան դիմաւորելով.

—Բարիրկուն հայրիկ, ըսաւ որդիական գորովով։

Թշուառականին այս մտերմութիւնն անմիջապէս մարեց սաստը դարբինին ու ժպտուն դէմքով.

—Աստուծու բարի՛ն, էֆէնտի, գոչեց։

Մայր ու աղջիկ մեծ շունչ մը առին, վտանգը անհետացած էր, Բէրուզ հանըմ երեսը խաչակնքեց եւ «Պահապան ամենայնի» մը մըլտաց ի նշան գոհունակութեան։

Ամէնքը մէկէն վերի սենեակը ելան, սովորական տեսակցութիւններէ ետք որ շատ սիրալիր պայմաններու մէջ կատարուեցաւ, Թեւֆի՛կ ամուսնոյն դառնալով.

—Բա Բէրուզ թէֆսի մը չի շտկէ՞ք, ըսաւ, էֆէնտին հէլլաէթ բան մը կը խմէ։

—Տանըներնուդ կատօն մ՚աւրէք հայրիկ, ես ուեար օղլու եմ, ամէն օր ինչ կ՚ընէիք նէ այսօր ալ չեմ ուզեր որ մասի չափ փոխէք։

— Աս ի՛նչ խօսք է Օննիկ էֆէնտի, յարեց տանտիրուհին, չ՚արժեր որ….

—Ձէ՛ ընդմիջեց Օննիկ. եթէ զիս գոհացնել կ՚ուզէք նէ ընտանեբար կը նստինք, սանկ ամէնքնիս ալ հայրիկին գլխուն կը ժողուըտինք, աղւոր աղւոր կը տեսնուինք։

—Երիտասարդը, միայն Ֆլօրայի հետ տեսակցելու ըղձանօք գացած էր տուն. հիմա նկատելով որ եթէ կերակուրի, աղանդերի եւ ուրիշ գործերու պատրաստութեան զբաղին, ինք աղջկան ընկերակցութենէն զրկուելէ զատ, պիտի ստիպուի նաեւ Թեւֆիկի խոժոռ դէմքը դիտել, այս անտեղութենէն ազատելու համար կը պնդէր որ արտակարգ բան մը չընեն ի պատիւ իրեն։ Սակայն տանտիրուհին առանց նկատի առնելու փեսացուին ընդդիմութիւնը, ամուսնոյն հետ առանձին ձգեց զայն վերը եւ մայր ու աղջիկ խոհանոց իջնելով նախ օղիի մեծ պատրաստութիւն տեսան, զոր վեր բերաւ Ֆլօրա եւ յետոյ սկսան կերակուրներով զբաղիլ։

Բէրուզ հանըմի սիրտը կը խայտար այս անակնկալ բախտին հանդէպ, կինը՝ ամբողջ կեանքը դժբախտութեամբ անցուցած՝ երբե՛ք չէր յուսար որ բախտը օր մ՚ալ պիտի ժպտի իրեն։ Խոհանոցը կերակուրի պատրաստութեամբ զբաղած ատեն, շարունակ աղօթք կը մրմռար, որպէս զի չար աչքերու չի հանդիպի աղջկան նախանձելի ամուսնութիւնը։

— Բա Ֆլօրա պտղունց մը աղ նետէ կրակին մէջ.

—Ինչո՞ւ մայր, հարցուց աղջիկը չփանալով.

—Նետէ կ՚ըսեմ կոր ինչո՛ւդ պէտք, Իպրաքէէին աչքը դէշ է կըսեն, չելլայ աչքի բերէ մեզի։

—Նէկտարը վաղը լսէ նէ, ինչ պիտի ընէ մայր։

—Ո՛ւյ, երկու լուսը ծառքը գայ քի՛ գիշեր ցորեկ մեր միսը չուտէ. թող հրամմէ իշտէ. [illegible], աստուծուս հազա՛ր փառք. արժանի չէի, ինք արժանի տեսաւ, ինչ կուզէ թող ըսէ. օ՛շտ քէօրէք. աղտարաեըն գալըրըմը, քէօրէք գաբալը պալըրըմը։

(Շարունակելի)